JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1859. Zaturdag, 26 November, N°. 95.

HOOFD-BUREAU: Te Batavia bij H. M. VAN DORP; te Samarang bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te Soerabaija bij LE ROY & Co., te Pasaroean bij WEIJERMANS & Co., te Cheribon bij BLOK & RUZETTE, te Tagal bij Mevr. de Wed. G. H. VAN DORT, te Madioen bij G. A. HOGENRAAD, te Padang bij H. R. VAN WIJK, Rz., voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor Nederland bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia*............ *f* 12,50.
„ „ „ „ „ *Java*............ „ 15,—.
„ „ „ „ „ *Buitenbezittingen*............ „ 17,50.
„ „ „ „ „ *Nederland*............ „ 22,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven ***franco***.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën is 30** cents voor de Vijf woorden
Bij eenste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee

BIJVOEGSELS.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Samarang, mr. W. E. van der Hout.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den tweeden onderwijzer aan de gouvernements eerste lagere school te Soerabaija A. van Ooijen.

Militair Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den officier van gezondheid der tweede klasse D. J. de Leeuw.

ADVERTENTIEN.

Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publicatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche Courant van den 19 daaraanvolgende, brengt de Directeur van financien ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der onder ultimo October 1859 in wandeling zijnde recepissen was *f* 13,852,190, en dat tot waarborg daarvan zijn afgezonderd *f* 945,813, aan zilveren munt en *f* 5,904,079 aan koperen munt of *f* 7 002,298 minder dan voor de in omloop zijnde recepissen moest zijn gedeponeerd, hetgeen een gevolg is van de naar Nederland tot vermunting gedane verzendingen van koperen munt, en van bevolene doch nog niet bewerkstelligde mutatiën bij sommige der dépôts.

De directeur der middelen en domeinen herinnert belanghebbenden bij deze, dat de over 1859 verschuldigde belasting op de particuliere bazaars moet worden voldaan vóór ultimo December aanstaande.

Tot ontvangst van deze belasting zal dagelijks (met uitzondering van zon- en feestdagen) worden gevaceerd, te Batavia bij den Algemeenen Ontvanger op Weltevreden, en elders bij de ontvangers van het gewest, waarin de bazaars gelegen zijn.

De kolonel, directeur der genie en inspecteur der sappeurs, maakt bij deze bekend, dat op Maandag den 5den December 1859, des morgens te 9 uren, ten bureele van den onderdirecteur der genie in de 2de militaire afdeeling op Java te Willem I, eene aanbesteding zal worden gehouden voor den

opvoer van djattihouten balken.

VENDUTIE.

Op Maandag, den 28 November, van wijlen Moedjoeran Jagman, op Pakodjan, door J. Speet.

Op Dingsdag, den 29 November, wegens vertrek, voor het woonhuis van den weled. gestr. heer F. S van Bloemen Waanders, (gang Chaulan no. 15) door Cassalette & Co.

Op Woensdag, den 30 November, voor het commissiehuis van Gebr. Roselje & Co.

Op Donderdag, den 1 December, voor het commissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.

Op Vrijdag, den 2 December, op het Heemradenplein, door John Pryce & Co.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in den navolgenden boedel:

Door den Executeur Testamentair te Batavia, van wijlen den Mandoer Djahoedin.

Aangekomen Vreemdelingen

van den 22 tot en met den 25 November 1859.

MARINE HOTEL. J. van der Meulen, van Melbourne. — L. Brandligt, van de Reede. — J. Tissot, Echtgenoot en dochter, van 'sGravenhage. — J. C. Kluin, van Onrust. — P. Arenspoot, van Pecalongan. — M. H. J. Kollmann, familie en gouvernante, van Hotel des Indes. — mejufvr. E. M. Bake, van Rotterdam.

HOTEL DES INDES. H. van Stockum, van Onrust. — J. L. Rijnsma, van de Reede. — T. de Jongh, uit zee terug. — J. T. Potter, van Calcutta. — F. C. van der Putte, van Salatiga. — F. A. C. Köhler, van Idem. — L. Mermed, van Soerabaija. — J. K. van Haastert en Zoon, van Buitenzorg. — N. MacLead, van de Reede. — J. C. J. Olivier, van Singapore. — W. Collius, van Idem. — A. F. Meijer, van de Reede. — M. H. J. Kollmann, Echtgenoot en 5 kinderen, en 1 gouvernante, van Nederland. — C. de Kloppe, van de Reede. — J. P. Taubel, van Idem.

HOTEL DER NEDERLANDEN. A. C. Siedenburg, van Singapore. — J. Grell, van Idem. — Visser, van Bandjermassing. — G. O. ten Brummeler, van Singapore. — P. M. Timmer, van Idem. — L. Loeffler, van Idem. — Gallas en Echtgenoot, van Buitenzorg. — J. C. Ballard, van Boston.

JAVA HOTEL. C. Schaap, van Australie. — W. A. J. Kuller, van Soerabaija. — G. M. Liernur, van Pasoeroean. — H. H. Bonjer, van de Reede. — Rafl. Bozano en familie, van Singapore. — Tormijn, van de Reede.

Vertrekkende Personen.

H. J. Roseboom.

Advertentiën.

Getrouwd:

CARAPIT, MACARTICH SATOOR

en

ANTHONIA SANTIAGO.

MAGELANG, 15 November 1859. (3668)

Getrouwd:

L. MEIJER

en

C. C. L. A. W. SWAAB.

SAMARANG, 16 *November* 1859. (3666)

Gehuwd:

F. H. SCHMIDT

met

W. C. P. LUBECK.

SOERABAIJA, 19 November 1859. (3715)

Bevallen van eenen ZOON *H. van Hengst, Huijgen de Raat.*

BLINJOE (BANKA) 29 *October* 1859. (5675)

Heden beviel van eene DOCHTER, *A. G. Zeijdel*, geliefde echtgenoot van

J. C. DOM.

DJOCJOCARTA, 8 *November* 1859. (3681)

Bevallen van eene DOCHTER, *Henrietta Helena van Leeuwen*, geliefde Echtgenoote van

PETRUS ZWAGER.

WATOE PENGANTEN, 16 *November* 1859. (3672)

Bevallen van eene DOCHTER, de echtgenoot van

L. TIESSELINCK

BATAVIA, 22 *November* 1859. (3662)

Op eene reize van **Java** naar het **Vaderland**, tot het herstel zijner gezondheid ondernomen, ontviel mij op den 10den September jl., aan boord van het Nederlandsch schip ***„Patriach Sambiri,"*** aan de gevolgen eener uitputting van krachten, mijn hartelijk geliefde echtgenoot den heer **JACOB, LUCRETIUS, FRANSEN van de PUTTE,** in den ouderdom van 26 jaren, na eene vereeniging van slechts weinige maanden.

De met mij diep bedroefde ouders, broeders en zusters ontvingen slechts zijn lijk, om het te Goes, bij de zijnen, ter rustplaats neder te leggen.

L. M. FRANSEN VAN DE PUTTE.

AMSTERDAM, 9 *October* 1859. geb. *Ihle.*

(Eenige kennisgeving) (3664)

Op heden den 8ste November overleed te *Malang*, mijn geliefde zoon *Jacobus, Albertus, Johannes van 't Wout*, in leven suikerfabriekant.

wed: D. A. VAN 'T WOUT.

Disschop.

Algemeene en bijzondere kennisgeving. (3667)

In het hospitaal te Palembang overleed aan de gevolgen eener slepende ziekte, ***Gerrit Jan van Houts***, No. 17458, Sergeant der Infanterie, Ridder der Militaire Willems Orde 4de klasse.

Sedert 1848 voortdurend in de Palembangsche bovenlanden, en bij meest alle krijgsverrigtingen tegenwoordig, zullen zij die met dien trouwen en braven krijgsman aldaar dienden, zijn overlijden zeker met leedwezen vernemen.

Het korps Onder-officieren verliest een harer waardigste leden, en het Indisch Leger een der braafste en meest beproefde Soldaten.

PALEMBANG, den 8 November 1859.

(5665) VAN STURVE.

VENDUTIE

Maandag den 28sten November,

ten huize van wijlen den Inlandschen handelaar

Moedjoeran Jagman, op **Pakodjan**,

door

J. SPEET,

van

diverse koopmanschappen,

MEUBILAIR EN GOUD- EN ZILVERWERKEN

JUWEELEN, ENZ.,

en een ledig Erf, gelegen in Blok P, het 8ste Deel, No. 293, verponding nummer 803, Buurt of Wijk *Gang Kodja*. (3663)

ZWARTE DONDERDAG.

Een tafereel in de woudstreken van Australie,

DOOR

Charles Dickens.

(*Vervolg.*)

Aan den anderen kant kon het haar bedaarden en scherpzinnigen broeder niet ontgaan, dat zij-zelve nog ongelukkiger was dan Robert. Hare oogen verrieden dikwijls dat zij in stilte geweend had, en nu en dan maakte de bleekheid van hare wangen een sterk contrast met haar aangenomen air van luchthartige vrolijkheid.

Zoo stonden nog altoos de zaken op den dag, toen de groote boschbrand uitbrak. Het was dus voor Patterson eene alleraangenaamste gedachte, dat zij in den nood haar toevlugt bij hem had gezocht en het eerst tot hem was gekomen. Dit bewees hem op eens haar vertrouwen op zijne vriendschap; inderdaad had zij reeds bij iedere gelegenheid getoond, dat haar goede dunk van zijn zedelijk karakter geen oogenblik had gewankeld; maar toch, deze onwillekeurige daad van hoogachting overtuigde Robert terstond, dat er in haar hart een diepere grond verscholen lag.

Zoodra zij de Mount bereikt hadden, waar hij Ellen verliet, om de gewonde hulp te kunnen verschaffen, nam hij Turcen den veehoeder mede en reed met hem de bergen in. Het begon nu weldra duister te worden en zij moesten halt maken, niet ver van de plaats, waar Turcen zijn meester uit het gezigt had verloren. Hier besloten zij den nacht door te brengen. Zij onttuigden hunne paarden op eene opene plek, vrij van boomen en vuur, deden hun de kluisters aan en voederden hen met haver, dien zij hadden medegebragt. Toen de maan opkwam, liepen zij een eind ver het land rond onder het aanheffen van luide kreten, om den vermiste, zoo hij er was, van hunne nabijheid te verwittigen en hem te doen hooren, dat men naar hem zocht, maar alles was te vergeefs en doodsche stilte heerschte in 't rond. De boschbrand had den grond verhit en met asch en kolen bedekt; hier en daar stonden nog enkele boomen gloeijend rood te tintelen.

Daar al hunne pogingen voor den nacht vruchteloos bleven, vlijden zij zich naast hunne paarden neder en, met het krieken van den dageraad, stonden zij op, om dieper de heuvels in te gaan. Daar vertoonden zich bij iederen stap de vreeselijkste uitwerksels van den brand. Gedurig vonden zij ossen, die door het vuur waren omgekomen. Hier en daar lagen ook overblijfsels van kangaroes, oppossums, en honderden vogels, half verzengd of tot zwarte hoopen van asch en sintels verkoold.

Eindelijk bereikten zij het punt, waar Turcen en George Maxwell van elkander af waren gegaan, en nu trachtte de geoefende boschman naauwkeurig het spoor van diens paard terug te vinden, om zoo doende zijne voetstappen te volgen. Dit spoor was echter deels door den steenachtigen grond onzigtbaar, maar na onvermoeid zoeken, vonden zij het toch terug en nu voerde het hen eindelijk naar den rand eens steilen en diepen dalwegs. In de ravijn-zelve waren de boomen en het gras onbeschadigd gebleven; de vuurstroom was er als het ware overheen gesprongen en had alleen op de hoogere randen alle struiken en planten tot asch verteerd.

— God bewaar ons! riep Robert, hier kan de rook hem verblind en de vreeselijke kloof voor hem verborgen hebben. Als dat zoo is, zijn man en paard gewis in de diepte gestort en verongelukt.

Hierop verhief hij een luid en ver klinkend geschreeuw, dat terstond door het wild en onstuimig geblaf van een hond werd beantwoord; weldra zagen zij hem op den boden van het dal woest rondspringen, als uitgelaten van blijdschap.

— Dat is Hector! riep Turcen, en nu daalden de beide mannen voorzigtig in den hollen weg af. Robert Patterson was zijn meer bejaarden en stijveren togtgenoot spoedig vooruit. Hij scheen langs de hagchelijke steilte veeleer af te springen en te vliegen, dan te klouteren. Hier greep hij zich aan een struik, daar aan een rotspunt en eenige oogenblikken later had hij den bodem der vallei reeds onder de voeten. Hector, de herdershond, stoof blaffend en huilend op hem af, bij

Op de Vendutie

van Maandag, 28 deser,
op Pakodjan bij [illegible]
zal de ondergeteekende mede verkoopen:
1 Praauw van 3 koyangs en
2 Praauwen Papan van 1 koyang ieder;
alsmede eenige
GOUDEN VREEMDE MUNTEN
en 10,000 st. Kadjang Matten.
(3723) J. SPEET.

VENDUTIE

op Dingsdag den 29sten November 1859,
voor het Woonhuis van den WelEd. Gestr. Heer
F. G. VAN BLOEMEN WAANDERS (*Gang Chaulan*) No. 15, door
CASSALETTE & Co.,
van WAGENS, PAARDEN en
een netten goed onderhouden Inboedel, bestaande uit:
DIVERSE MEUBELS,
SPIEGELS, SCHILDERIJEN, LAMPEN, PORCELEIN en GLASWERK, enz., enz. (3682)

LEES HIER!
Op Woensdag den 30 November a. s.,
zal voor het Commissiehuis van
Gebrs. ROSELJE en Co.,
precies ten elf ure,
bij **executie** publiek worden verkocht:

EEN ERF MET STEENEN HUIS,
met pannen gedekt,
gelegen *Zuider-Voorstad*, Oosterveld, 52ste deel, blok L, verponding no. 5124, reeds geannonceerd in de Javasche Courant van 28 September en 9 October 1859.
(3701)

Vendutie

op Woensdag den 30 November 1859,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. ROSELJE en Co.,
van eene groote partij
Aardewerk, Glaswerk, Schilderijen, Kramerijen, Kantoor-Meubilair, Kantoorlampjes, diverse Lijnwaden, Handdoek-en Tafel- en Servetgoed, Satin de Laine, Tricot en Bukskin.
Voorts:
Provisiën, 100 vaatjes pas aangebragte Boter, Zoetemelksche en Leidsche Kazen, etc. (3687)

Voor het ophanden zijnde
ST. NICOLAAS FEEST,
zullen de ondergeteekenden op hunne VENDUTIE van 30 November verkoopen
EEN KIST ZEER FRAAI SPEELGOED.
(3734) Gebrs. ROSELJE & CO.

OP DE VENDUTIE

van Woensdag den 30sten November 1859,
zal mede worden verkocht:
70 kistjes Superieure Rijnwijn.
(3727) GEBRS. ROSELJE EN Co.

Gebrs. ROSELJE & Co.,

zullen op hunne Vendutie van Woensdag, den 30sten November, voor rekening van belanghebbenden, publiek verkoopen:
1 Mah. Ameublement voor Salon,
bekleed met groen leder.
1 dito dito voor Boudoir,
bekleed met groen velour,
3 pr. fraai vergulde Gordijn Ornamenten.
1 PIANINO.
Eenige
JAPANSCHE GOEDEREN,
waaronder:
27 dozijnen Kopjes en Schoteltjes, Stroo Mandjes, smalle en breede Zijde, Krip, Dassen.
(3726)

Hout-Vendutie

op Vrijdag, den 2den December 1859,
op het Heemradenplein
van
DJATTIEHOUTEN BALKEN
EN KROMHOUTEN.
(3721) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

op Maandag den 5den December 1859,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & CO.,
van Diverse
KOOPMANSGOEDEREN.
(3683)

OP DE VENDUTIE

van Maandag den 5den December 1859,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & CO.,
zullen worden verkocht:
1200 PICOLS
JAPANSCHE TARWE.
Welke bij kavelingen van 50 picols zal worden geveild.
(3684)

VENDUTIE

op Dingsdag, den 6den December 1859,
zullen de ondergeteekenden voor hun Commissiehuis
publiek verkoopen:
[illegible]
een nieuw Koperen
ARAK DISTILLEER TOESTEL
met Patent helm (Rectifijing head),
KOPEREN SLANG
en geheel volledig FORNUISWERK.
Deze toestel is van groote dimensie en van de nieuwste en beste Constructie.
Er kunnen 2 à 3 leggers ARAK van de
Zuiverste Kwaliteit
per dag mede gedistilleerd worden.
(3735) JOHN PRYCE EN Co.

Vendutie

Donderdag, 1 December 1859,
à 6 en 4 pCt. Vendusalaris,
voor het Commissiehuis van
VAN SLOOTEN, MORGAN EN Co.,
van
DIVERSE LIJNWADEN,
JAPANSCHE SOIJA, NOTENMUSCAAT,
OUD BLADKOPER, SCHILDERIJEN,
PROVISIEN, DRANKEN,
Brillanten en Diamanten.
En ten 11 uren precies:
VAN EEN ERF,
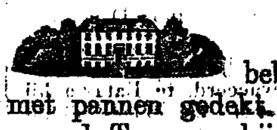
bebouwd met 51 Steenen HUIZEN, met pannen gedekt, buurt of wijk Klentiag, ook genaamd Torrong, bij de verponding geregistreerd onder No. 1971. (3718)

VERKOOP VAN EEN SCHIP.
In de tweede helft der maand December,
zal op
PUBLIEKE VENDUTIE
TE SOERABAIJA,
ten verkoop worden aangeboden:

Het thans alhier ter reede liggende
Nederlandsche Barkschip
„OOSTERLING,"
groot volgens meetbrief 565 tonnen, gevoerd door kapt. *J. H. Walter*, met daarbij behoorenden completen Inventaris.
Nadere informatiën zijn te bekomen bij de
Factorij der Ned. Handel-Maatschappij en haren Agent te Soerabaija.
(3709)

---

scheen als in een vlaag van uitzinnigheid en kroop en buiteld voor hem uit. Robert volgde het trouwe dier in ademloozen angst en het volgende oogenblik bleef hij staan, op het zien van George's paard, dat verpletterd en dood lag. Nu wierp hij een snellen blik in 't rond, niets anders verwachtende, dan zijn vriend op dezelfde wijze levenloos te vinden. Maar op eens vernam hij de zwakke stem van een mensch.

Daar lag George Maxwell op een plek van digt gras en met een gezigt, waarop smart en uitputting te lezen stonden. Robert greep de hand, die hij hem toestak, en het eerste wat George vroeg, was een teug water. Zijn vriend liep ijlings heen naar eene bron in de nabijheid, en keerde spoedig terug met een gevulde veldflesch, die hij den lijder aan den mond zette.

Thans hoorde hij de bevestiging zijner vorige vermoedens: door den dikken rook bedwelmd en misleid, was het paard van de steilte afgestort en oogenblikkelijk omgekomen. George, wiens val gelukkig door dien van zijn paard gebroken werd, was een eind verder in de struiken geslingerd en op een grazige plek te land gekomen, die den schok op nieuw had verzacht. Een zijner beenen was echter verbrijzeld, behalve meerdere gevaarlijke wonden en kneuzingen. Maar hij was van een sterk gestel en Turcen en Robert haastten zich, om een draagbaar van takken gereed te maken, die zij met mos en zoden bedekten en waarop de ongelukkige man werd neergelegd. Zij hadden hem nog ongeveer een uur ver te dragen, en iedere beweging veroorzaakte den lijder folterende pijnen. Het duurde echter niet lang, of zij hoorden, in verschillende rigtingen geroep van menschenstemmen, en hun antwoord voerde hun niet alleen een aantal mannen te gemoet, die uit waren gezonden om hen te zoeken, maar tevens Miss Maxwell-zelve.

De treurige, maar tevens blijde ontmoeting van broeder en zuster zullen wij niet wagen te beschrijven. Oogenblikkelijk werden er twee mannen met de in de bergen gebleven paarden afgezonden, om den chirurgijn te halen, die een half uur ver woonde.

Na het zetten van zijn been en het verplegen der wonden, was George Laxwell binnen een paar dagen wel genoeg, om alles te verhalen wat hem wedervaren was: den vreeselijken nacht, dien hij in de dalkloof had doorgebragt, en zijne verrukking, toen hij de kreeten van Robert hoorde weêrgalmen, die hij echter niet had kunnen beantwoorden, alleen het geblaf van Hector had hen moeten waarschuwen; maar dit was, zoo als thans bleek, niet door hen opgemerkt.

Van het oogenblik dezer treurige gebeurtenis af, was Robert Patterson gedurig op Mount Hesse gebleven, om zijn vriend op te passen. Hij sliep 's nachts in zijn kamer en werd daarbij, alleen over dag, door Miss Ellen afgewisseld. De sombere wolk, die haar gemoed tot hiertoe had verduisterd, scheen thans opgeheven. Zij was weêr de oude hartelijke Ellen, altijd vriendelijk en in schikkelijk, ofschoon met een min of meer treurigen toon in hare stem, wanneer zij tegen Robert sprak. Hare vorige onvriendelijkheid scheen haar te spijten verlegen te maken. Eens, toen zij 's avonds samen aan de theetafel zaten, terwijl George in de belendende kamer gerust sliep, zag Ellen hem bewogen aan en zeide met een zachte bevende stem: Robert, ik ben u veel dank schuldig.

— Mij! riep Robert haastig. George is immers mijn broeder zoo goed als de uwe.

— Dat is niet alles wat ik bedoel, hervatte Ellen met een zigtbaren blos, ofschoon met eene vastere stem maar ik heb u groot ongelijk gedaan. Ik geloofde, dat gij beleedigend over mij gesproken had en daarom heb ik mij al te trotsch en te gevoelig getoond. Maar gij hebt gezegd, dat gij mij hadt bespot als de dochter van een *convict* (veroordeelde).

Robert sprong op. — Dat is onwaar, riep hij. Nooit heb ik zoo iets gezegd. Wie zou u zoodanig durven beleedigen?

— Wees bedaard, Robert, vervolgde Ellen, zijne hand vattende. Ik zal u alles vertellen. Hoor mij eerst aan; want ik sta er op, dat gij den vriendschap begrijpt, dien het op mij maakte, toen het mij werd aangebragt. Eens werd gij, zoo men zeide, door

De ondergeteekenden zullen

op een nader te bepalen dag,

op Vendutie verkoopen:

100 picols oud

PLAATLOOD,

in zware platen.

(3702) ABEELEN, DENNISON & Co.

Op een nader te bepalen dag

in de maand December aanstaande,

zal op

PUBLIEKE VENDUTIE

te GENDING, PROBOLINGO verkocht worden:

EENE GROOTE ARAKSTOKERIJ,

met al de daaraan verbondene gebouwen (met regt van opstal) Machineriën, enz., gelegen te Gending, residentie Probolingo.

Inlichtingen bij de ondergeteekenden te bekomen, zijnde dezelve inmiddels uit de hand te koop.

W. MAJOR & Co.

PASOEROEWAN, 9 November 1859. (3733)

Door het overlijden van den Heer *L. A. Tentler*, wordt te KOOP aangeboden,

zijne welgelegen en goed beklante

TOKO,

ter hoofdplaats *Cheribon.*

Ter bekoming van informatiën vervoege men zich bij

den Mede-Executeur in den boedel,

M. BLOK,

(36..) te Cheribon.

VERSCH

AMERICAANSCH MEEL

ex „Oriental”.

Bij

(3694) ABEELEN, DENNISON en Co.

Steeds verkrijgbaar:

GOEDE GABA,

voor Paardenvoeder,

à f 3 .. de zak, franco aan huis.

Adres

(3679) H. M. VAN DORP.

DIVERSE AMERIKAANSCHE BANKEN,

WIP STOELEN & INVALIDE STOELEN

nieuw soort.

Bij

(3693) ABEELEN, DENNISON en Co.

Zeer ligte Assen en Veeren, geschikt die in gebruik voor *Amerikaansche* HANDWAGENS.

à Contant

bij

(3604) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Théâtre Français de Batavia.

Avec la permission de Mr. le Résident.

LUNDI, 28 NOVEMBRE 1859.

Cinquième représentation du premier mois de l'Abonnement.

LE POSTILLON DE LONJUMEAU,

Opéra-comique en 3 actes, musique de M. Adam,

Le Directeur Gérant,

(3718) VAN KINSBERGEN.

Societeit de Harmonie.

STAFMUZIJK,

Op Woensdag, den 30 November, a. s. des avonds

ten 8 ure.

Namens de Directie:

De Secretaris,

(3729) E. JEEKEL.

BATAVIAASCH

PRAAUWENVEER.

Met 1° December aanstaande, wordt het kantoor *VERPLAATST* in het gebouw achter het kantoor van den notaris *Bodde.*

(3736)

Per laatste Schepen ontvingen de

Ondergeteekenden

BOTER

Van der Leeuw, HAMMEN, ROOKVLEESCH, SAUCIJS DE BOLOGNE, GEROOKTE OSSENHAAS, en ZALM in Blik, ROOK- en PEKELWORST in vaatjes, ROLPENS in gr. Stopflesschen, Hollandsche, Fransche en Engelsche

Groenten en Vleeschen

in Blik, gedroogde

Doperwtjes en **Snijboontjes** in Bussen,

Gedroogde Vruchten waaronder

MUSCADEL ROZIJNEN en TAFELAMANDELEN,

diverse geass. TAFELZUREN, gesorteerde en enkele KOEKEN in Trommels, BANKET- en SUIKERWERK, Samarangsche BESCHUIT, Alkm. GORT, Eng. GELEIJEN in potjes, Holl. MORELLEN op Brandewijn, VRUCHTEN op water en op Brandewijn *van Teyssonneau,*

voorts:

Haantjes Bier, Pale-Ale en Porterbier, Genever AVH, Champagne *Vve. Cliquot, Lelegard en Co. en Chanoine,* diverse fr. Roode Tafelwijnen in kisten, van 4 dozijnen en van 1 dozijn, Muscaat de Frontignan, fijne Rhijnwijn, fine Champagne Cognac van *Eyquem*, witte Barcel. Brandewijn en andere soorten, Sheraswijn, Madeira- en Portwijn 1e. soort, Likeuren van *Focking,* Pomerancen en andere soorten van Bitter, fransche Siropen, Frambozen-Azijn en Siroop, Keukenstroop, Bessengenever, fransche Wijn-Azijn, Jap. Soija, Salade-Olie,

zoomede:

Puike **Manilla Sigaren** No. 2

(gewoon model).

(3703) GEBRS. BEIJNON.

NIEUWE RIJTUIGEN

bij

(3692) ABEELEN, DENNISON EN Co.

GOUD GALON,

van 1 tot 4 Rijnl. duimen.

Bij

(3722) JOHN PRYCE EN Co.

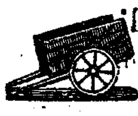

IJZEREN KARREN of PEDATTIE ASSEN, geschikt voor Fabriek gebruik zijn verkrijgbaar bij

(3706) B. ANDREAS & Co.

Pas ontvangen en bij de Ondergeteekenden

verkrijgbaar:

SUPERIEURE ENGELSCHE

Wagen- en Bendietuigen.

(3674) VAN SLOOTEN, MORGAN EN Co.

De ondergeteekende neemt bij deze de vrijheid, aan het geëerde publiek bekend te maken, dat hij zich alhier gevestigd heeft, als: GEWEER- INSTRUMENT- en LAMPENMAKER.

Tevens slijpt hij alle soorten van ***Messen,*** en belast zich met het ***Galvanisch verguldên*** en ***verzilveren.***

Ook worden alle soorten ***Stempels gegraveerd.***

C. F. SCHNEIDER.

Buiten Nieuwpoortstraat, tegen over de firma **Oudart, Frères.** (3680)

TOKO ESMIOL.

VERSCH HOLLANDSCH

ST. NICOLAASGOED

1ste kwaliteit, en bij vooruitbestelling te bekomen:

Banketletters.

(3678)

LET WEL.

Aan gezagvoerders van Schepen van

TJILATJAP naar BATAVIA bestemd,

wordt f 100.— vracht aangeboden, tot den overvoer eener Schepsboot met toebehooren.

Adres

(3695) KRUIJMEL *te Batavia.*

VERLOREN.

Aan de Boom te *Cheribon*, is bij vergissing weggenomen EEN BAALTJE, adres:

Blok & Ruzette,

inhoudende: *kleine pakjes met koperen muubel spijkers*, men wordt beleefd verzocht het te willen terug bezorgen, bij den kommies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten aldaar.

(3671)

---

storm in een koeherdershut gedreven, met een jong vriend van u. Gij waart beiden vrolijk en uw vriend wenschte u geluk, dat gij, zoo als hij het geliefde te noemen, het rijkste meisje uit de gansche kolonie hadt gewonnen. En toen zoudt gij er met een wuften lach op hebben laten volgen: — en de dochter van den doorluchtigsten gedeporteerde!

Robert Patterson kon zijne uitbrekende gramschap naauwelijks bedwingen en vroeg op diepen, afgemeten toon: Wie heeft dat gezegd?

— De vrouw uit dezelfde ongelukkige familie die gij gisteren gered hebt — Nelly Fehan.

— Nelly Fehan! riep Robert verbaasd: wat heb ik ooit gedaan, om zulk een laster van haar te verdienen?

— Gij hebt Fehan eens gedreigd om hem naar de gevangenis te zenden voor boschdieverij. Toen hebt gij hem tevens zijn eigen leven en onverschoonen straftijd herinnerd.

— Dat is waar, zei Robert, nadat hij een poosje verbaasd had zitten kijken. — En was dit nu hunne doodelijke wraakneming, — dat adderengebroedsel! Maar, o, Ellen, waarom hebt gij niet gesproken? Een enkel woord van u en alles ware opgehelderd geweest.

— Ik was niet in staat om te spreken, Robert. Beleedigde trots sloot mij den mond. Maar ik heb er veel voor moeten lijden en er zwaar voor geboet. Nu kan ik niets meer zeggen, dan — vergeef mij!

Robert drukte haar ontroerd in de armen, en het verledene was vergeten.

De overledene Mr. Maxwell was in zijne jeugd om het uiten zijner liberale begrippen, in een tijd van verwarring en onverdraagzaamheid, veroordeeld en uit het moederland naar Australië gedeporteerd.

Maar er was niemand in de geheele kolonie, die zijne staatkundige regtschapenheid en dooraigt niet huldigde, of zijn karakter als mensch eerbiedigde. De verbannenen in massa beschouwden hem echter liefst als een hunner; dit streelde hun valschen hoogmoed, al was zijne misdaad niets meer dan dien van een Hampden of Sidney. Zoo vaak men een enkele, of ook de geheele klasse der veroordeelden in de kolonie, durfde hoonen, wees de beleedigde partij steeds op den eerwaardigen balling en beriep men zich op hem als hun doorluchtigen chef. Geene aangewende pogingen, door tusschenkomst zelfs van magtige vrienden, hadden iets uitgewerkt om het vonnis te doen herzien of opheffen. Het onregt aan iemand van zijn talent en karakter gepleegd, moest liever bij de tegenvoetelingen worden begraven; thuis zou het slechts tot herhaalde en schadelijke verwijten hebben aanleiding gegeven. Zoo had Maxwell geleefd en was hij gestorven, als een gebannen, maar hoog vereerd man. Hoe hoog hij echter in de schatting zijner nieuwe land- en lotgenooten staan mogt en welken invloed hij uitoefende, altoos waren er kleingeestige zielen, die er behagen in vonden, om nu en dan te fluisteren: — »Hij is toch niets meer dan een gedeporteerde.” En op dit teedere punt waren zijne kinderen zeer kitteloerig, zoodat zij zulk eene aanmerking zelfs niet in de verte hooren konden, zonder zich erg gekrenkt en beleedigd te gevoelen.

Te midden van den algemeene rampspoed, was de tegenwoordige verzoening voor het edelmoedige hart van Robert Patterson als het hooren van een dankenden juichtoon, en het spoorde hem aan tot tienvoudigen ijver, om het lijden zijner ongelukkige geburen te verligten. Zijne blijdschap kende echter geen grens meer door een bijkomende omstandigheid, die weinig minder dan een mirakel scheen. Toen Robert naar zijne eigene hofstede terugkeerde, vond hij zijne moeder — niet, zoo als hij verwacht had, in haar rolstoel — maar, op de beenen; ligt en vlugt en bedrijvig als ooit, liep zij door het huis en onder het volk, dat nog grootendeels in den omtrek van hare woning gekampeerd lag. De overmaat van jammer en ellende, die zij rondom zich gezien had en de buitengewone opwekking, die dit bij haar te weeg bragt, hadden de kluisters der verlamming verbroken, die haar zoo vele jaren geboeid hielden. Nieuw leven scheen in hare zenuwen uitgestort en dezelfde oorzaak, die hare ledematen vroeger magteloos maakte, had haar thans weder hersteld.

(Wordt vervolgd.)

EENE DAME

zag zich gaarne ten spoedigste geplaatst als **DAME VAN GEZELSCHAP** of ter ***opvoeding van jonge kinderen.*** Des verlangende zoude zij ook les in ***PIANO, zang*** en ***eenige levende talen*** kunnen geven aan kinderen van meer gevorderde leeftijd.
Brieven franco letters A. D. aan het Bureau van dit Blad. (3705)

Wordt Gevraagd

EEN KLERK, die grondig bekend is met de **Engelsche Taal.**
Adres La. L. bij den Uitgever van dit Blad. (3712)

Ten spoedigste wordt verlangd:
In eene pas beginnende TOKO-ZAAK, in de binnenlanden van *Java,*
een jong Mensch of een ongehuwd persoon, voorzien van goede getuigschriften, eenigzins bekend met den **handel,** het **boekhouden** en het voeren van **correspondentie.**
Voorloopig is het Salaris ***bepaald op ƒ 50.—*** 's maands, met vooruitzigt op vermeerdering en onder genot van vrije woning.
Inclinerende gelieve zich te wenden met franco brieven onder lett. N, tot de boekhandelaren **de Groot, Kolff & Co.,** te Samarang. (3669)

EENE JUFVROUW,

van eene beschaafde opvoeding, wenscht eene plaatsing bij eene familie, hetzij ter opleiding van jonge kinderen dan wel ter waarneming eener huishouding.
Reflecterenden adresseren zich franco onder letter X bij de boekhandelaren LANGE EN Co., te Batavia. (3728)

Eene Jufvrouw van goed zedelijk gedrag, zag zich gaarne bij eene familie geplaatst, tot het geven van onderwijs aan jonge kinderen en ter assistentie of beheering van eene huishouding.
Adres letter A. brieven franco bij de Heeren de GROOT, KOLFF EN Co.
(3700) *te Samarang.*

In eene Tokozaak wordt gevraagd:

EEN JONG MENSCH.

Adres:
(3677) LANGE EN Co.

TE KOOP

Een compleet exemplaar van het
TIJDSCHRIFT
van Neerlands-Indie tot en met 1858,
gebonden in nette heel linnen banden, te bevragen bij den Boekhandelaar
(3732) H. M. VAN DORP., *te Batavia.*

TE KOOP

Drie hardloopende gedresseerde Bendie-paarden.

Te bevragen bij
(3708) TAN ATJIN.
Buiten Nieuwpoortstraat.

TE HUUR tegen ultimo December

e. k., een ruim huis op Kramat, aldaar te bevragen bij den heer
(3744) KEMISCH, qq.

HOLLOWAY'S ZALF.

— Huisvaders en Landeigenaars in Java worden gewaarschuwd nooit zonder eenen voorraad dezer wonderbare Zalf te zyn; want in alle gevallen van een plotseling toeval is het onmogelyk derzelver waardy te hoog te schatten. Brandwonden, kneuzingen, scheuren, zweren enz. veroorzaken zeer weinig pyn wanneer dezelve met deze aangename, verkoelende en heelende Zalf verbonden worden. Het is tevens een onfeilbaar heelmiddel voor huidziekten, zeer, builen, ettergezwellen, koningszeer, schurftige uitbarstingen en alle klierachtige gezwellen in de keel, het graveel, hoofdpyn, rhumatiek en lendenpyn. Geen delfstoffelyk of schadelyk bestanddeel van welken aard ook, wordt in deze wonderbare Zalf gevonden; dezelve is bereid uit balsems uit het plantenryk en kan veiligIyk aan kinderen toevertrouwd worden.

Potjes zalf à ƒ 1.— ƒ 3.— ƒ 5.—.

Te	Batavia	bij S. B. van Kleeff & Co.
»	Banjoemaas	» M. S. Cheriman.
»	Poerworedjo	» F. Neumann.
»	Soeracarta	» W. Veldman.
»	Djocjocarta	» Buijn & Co.
»	Salatiga	» F. Kruthoffer.
»	Tagal	» Wed. Dort.
»	Cheribon	» W. Galistan.
»	Cheribon	» M. Blok,
»	Samarang	» H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. en bij

de hoofdagenten Soesman & Co. (3696)

Oost Indische Maatschappij

VAN

ADMINISTRATIE EN LIJFRENTE.

Deze Maatschappij, daartoe door het eigenaardige harer inrigting, meer dan anderen in staat gesteld, blijft steeds vaceren tot het overnemen van Administratiën en het voeren van geldelijk beheer, op de volgende billijke voorwaarden als:
Bij Overname 1 pCt. van alle gereede gelden en de waarde van Effecten of Goederen.
Bij Overgave 1 pCt. als boven;
en verder 5 pCt. van het bruto bedrag der jaarlijksche Renten of Provenuen, door de Maatschappij ontvangen wordende.
Zijnde het bestuur alhier gemagtigd, bij het aanvaarden van aanzienlijke Administratiën, omtrent boven vermelde provisie van Overname in zoodanige billijke schikkingen te treden, als het belang der zaak mogt vorderen.
DE MAATSCHAPPIJ voornoemd (Kantoor Batavia)
G. SUERMONDT } *Administrateuren.*
P. A. VAN BERESTEIJN }
(3717)

JAVA-BODE

H. H. inteekenaren op bovengenoemd Blad, die geneigd zijn met hun abonnement voor het **Eerste half jaar 1860** voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor ***franco*** toe te zenden, opdat hij in staat gesteld moge worden, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor Batavia	ƒ 12,50
„ Java	„ 15,—
„ de Buitenbezittingen	„ 17,50
„ Nederland	„ 22,50

Brieven ***franco*** aan *den Administrateur,*
H. M. VAN DORP.

De Inteekening en storting van dit Blad kan ook geschieden bij **Blok en Ruzette** te Cheribon; Mevr. de Wed. **G. M. Dort** te Tagal; **de Groot, Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te Samarang; **Le Roy & Co.** te Soerabaija; **Weijermans & Co;** te Passoeroeang; **G. A. Hoogenraad** te Madioen. **H. R. Van Wijk, Rzn.** te Padang; en voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der schepen van den Heer **W. Cores de Vries.** 3740)

HEDEN KOMT VAN DE PERS:

E. FRANCIS,

HERINNERINGEN UIT DEN LEVENSLOOP

VAN EEN

Indisch Ambtenaar

VAN 1815 TOT 1851.

3e DEEL 1e STUK,

bevattende de beschrijving van Sumatra's Westkust, en des schrijvers wederwaardigheden in de residentie Madioen.
N. B. Omtrent het geheele werk zie men het met den ***Java Bode*** van heden verzonden prospectus.
Het **3e deel 2e stuk,** slot des geheelen werks, is ter perse en volgt spoedig.

Prijs per 3 dln. kompleet ƒ 18.—

Voor de bezitters der ***twee eerste deelen, het 3e deel afzonderlijk ƒ 8.***
H. M. VAN DORP.
BATAVIA, 26 November 1859. (3707)

Kantoor-Almanak
1860,

à ƒ 1,50 opgeplakt en ƒ 1.— onopgeplakt.
Uitgegeven en te bekomen bij
(3730) H. M. VAN DORP.

VISITEKAARTJES,

Gewoon Letterdruk en Gelithographeerd, op porcelein en ander fijn carton, zwart, verguld of verzilverd,
bij den Boekhandelaar
(3731) H. M. VAN DORP.
BATAVIA, 1859.

1860.
Indische Zak-Agenda's

voor Kantoor-, Huishoudelijk gebruik met
INDISCHE KANTOOR-ALMANAK
ad ƒ 3.— het stel *franco* per post.
Ontvangen bij
(3725) G. KOLFF EN Co.

Gelithografieerde

VISITE-KAARTJES

in verschillende letter en formaat, te Bat-via bij
(3724) G. KOLFF en Co.

Chinesche Fiches,

compleete stellen voor twee Speeltafels in Ivoren en Sandelhouten Doosjes, Chinesche **Werkdoosjes** voor Dames.
Ontvangen bij
(3698) G. KOLFF EN Co.

ALMANAKKEN

met Dames Portretten
voor 1860, ad ƒ 1.—
Bij
(3699) G. KOLFF & Co.

VISITEKAARTJES.

Te bekomen bij
(3676) W. OGILVIE.

VERTREKKENDE PERSONEN

F. J. Breijmann en familie vertrekt naar Europa generale gemagtigde de firma *Tiedeman en van Kerchem.* (3720)

STOOMBOOT
OENARANG,

De vertrekdagen dezer boot zijn voor de maand November bepaald als volgt:

Van SOERABAIJA naar SAMARANG den 27sten.
„ SAMARANG „ BATAVIA „ 29 „

Telkens des morgens ten 6 ure precies.
Nadere informatiën bij *de Agenten* alhier,
(3711) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

STOOMBOOT
SAMARANG PACKET,

vertrekt den **30** November naar ***Samarang*** via ***Cheribon.***
Adres *de Agenten,*
(3719) LEVERT EN Co.

Stoomgelegenheid

naar

SAMARANG EN SOERABAIJA

op Zondag den 4 December aanstaande.
Informatiën bij
(3716) W. CORES DE VRIES.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het snelzeilend en bijzonder doelmatig ingerigt Campagne schip
ZUID-BEVELAND,
Kapt. J. VAN DER MEULEN,
zullende tegen ultimo December direct van hier naar Rotterdam vertrekken.
Nadere informatiën bij de Agenten
(3704) J. CEZARD & Co.

Met het snelzeilend Ned. Fregat Schip

ELISABETH,

kapt. H. A. HARMS,

in het begin der aanstaande week van hier naar **Nederland** vertrekkende en uitmuntend tot den overvoer van **Passagiers** ingerigt, wordt nog Passage aangeboden.
Voor nadere informatiën bij
de Agenten
(3685) LANDBERG, BEZOET DE BIE EN Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag 26 November 1859, N°. 95.

Wij behoeven inspecteurs voor het Onderwijs.

—Java heeft inspecteurs voor alles, voor de financien, kultures, machines, voor zooveel meer nog, waarom ook niet voor het onderwijs?

—Waarom niet? wel, omdat ze overbodig zouden zijn. Weet ge dan niet, dat overal waar een school is, ook een sub-commissie van onderwijs bestaat, die toezigt houdt over de school, haar belangen, vooral het onderwijs, behartigt en bevordert?

—Neen, dat laatste wist ik nog niet, en wel, omdat ik er mij geenszins van heb kunnen overtuigen, uit hetgeen ik van anderen hoorde en zelf daarvan bijwoonde.

—Maar wat wilt ge dan; al die sub-commissien, met de hoofd-commissie te Batavia, bezorgen, behartigen zij niet alles, wat de scholen betreft?

—Alles? Hebt gij gelezen wat over de hoofd-commissie in no. 7 van den Indischen Schoolbode staat geschreven?

—Ik heb er zoo iets van gehoord, maar ik laat dat voor rekening van den onbekenden schrijver. Wie is hij; wat beweegt hem; kan hij weten, wat hij schrijft? Ik behoef u immers niet te zeggen, hoe en waardoor zulke stukjes maar al te dikwijls in de wereld komen.

—Neen, dat behoeft gij mij ook niet te zeggen, maar ik zal u ook niet behoeven te herinneren, als gij den Schoolbode wel eens in handen hebt genomen, dat twee mannen, wier namen gij aan den voet van dat blaadje lezen kunt, van wie de een onderwijzer te Batavia was, en de andere dit nog is, zich voor dat schrijven verantwoordelijk stellen.

—Dat zij zich dan verantwoorden!

—Maar daarmeê wenschte ik thans niet te eindigen; laat ons nog een oogenblik over de zaak spreken, om zoo mogelijk daarin tot een juiste beschouwing te komen. Zij is van te hoog belang, dat gij dit niet evenzeer als ik zoudt wenschen.

—Zie, ik betwijfel het geen oogenblik, dat de hoofd- en sub-commissien van onderwijs in Indie alles, wat het administratieve der scholen en onderwijzers betreft, naauwkeurig en zorgzaam behartigen; dat zij ook gaarne alle billijke voorstellen, die van de onderwijzers uitgaan, in het belang van zich-zelf of de school ondersteunen en bevorderen; ja, bezield met de beste gezindheden en wenschen voor onderwijzers en scholen, nog meer daarvoor willen en doen, wat juist niet alles ter algemeene kennis komt of kan komen. Maar wat hier hoofdzaak is, het onderwijs, *welk*, en *hoe* dat wordt gegeven, zouden zij dat ook even naauwkeurig en zorgzaam nagaan, ook even juist beoordeelen; ook evenzeer behartigen; steeds werkzaam in zijn wezenlijk belang; wat meent ge?

—Een ieder met de zaak bekend, zal die vraag, en voor de hoofd- en voor de sub-commissien, ontkennend moeten beantwoorden.

Twijfel er niet aan, ik die wel nimmer de eer had, lid van de hoofd-commissie van onderwijs te zijn, maar toch, gedurende verscheidene jaren, achtereenvolgend, lid van drie verschillende sub-commissien was, spreek uit eigen, helaas maar al te beschamende ondervinding.

Zij komen daarin te kort de leden; uit onwil misschien? geenszins; maar omdat zij den tijd en de kennis, daartoe vereischt, missen.

Zij willen wel, althans een groot deel van hen, maar zij kunnen niet. Zij hebben er geen verstand van, geen tijd voor. Zoo bestaan zij allen, enkele, maar die het geenszins voor allen kunnen goed maken, uitgezonderd.

Zij hebben er geen tijd voor.

Wij allen weten, dat de werkzaamheden der ambtenaren, en deze maken verreweg het grootste deel der leden van de hoofd- en sub-commissien uit, vele zijn, meer dan die der ambtenaren in gelijke betrekkingen in Nederland; ook, dat de werkzaamheden met ieder jaar meer worden, en dat de uitbreiding van het personeel geenszins evenredig is aan die zich steeds meer uitbreidende werkzaamheden. En onder de eersten van hen, zoo met werkzaamheden overladen, mogen wij ongetwijfeld wel de residenten en hun secretarissen noemen. Maar nu zijn deze juist de voornaamste leden; daar de eerste steeds president, en de tweede secretaris der sub-commissie, krachtens hun betrekkingen, worden. Breken zij nu toch nog soms eenige oogenblikken uit, een half uur misschien, om de school te komen zien, dan is dit gewoonlijk ook wel niet veel meer dan een komen zien.

Zij hebben er geen verstand van.

Misschien heeft deze en gene der leden iets over het onderwijs gelezen, maar over het algemeen weten zij er niet meer van, dan hetgeen zij zich van hun schooltijd nog herinneren; een onderwijs, dat twintig, vijf-en-twintig, dertig jaar geleden, werd gegeven, geheel verschillend van, en beneden dat, wat thans eisch en pligt is op de scholen.

De wetenschap der paedagogie, toen nog in vele zaken een kind, is intusschen opgegroeid tot een volwassen man. Er behoort thans studie en ervaring toe, om op haar hoogte te staan, om in zaken van onderwijs met verstand en vrucht meê te spreken en te handelen. Gij kunt die noch van president en secretaris, noch van de overige leden verwachten, eischen. En daardoor missen zij, al hadden zij er ook ruim den tijd voor, het voor alles noodzakelijke, om naar eisch leden eener commissie van onderwijs te zijn.

Ik was lid van twee commissien van onderwijs op Java en van een buiten Java. Met den resident, secretaris en drie leden vormden wij die. Laat ik u eenige herinneringen uit dien tijd geven. Feiten als ze zijn, zullen ze beter dan beschouwingen, hetgeen ik zoo even zeide, duidelijk maken en bevestigen.

De secretaris zei mij dikwerf: niet alleen ben ik secretaris der residentie, maar ook nog notaris, vendumeester, ambtenaar van den burgerlijken stand en meer; ik heb mij wel met den schrijfwinkel, als secretaris der sub-commissie, willen belasten, maar meer moet en kunt ge niet van mij verwachten.

De resident verklaarde, wel soms een enkel maal in de school te zullen komen; maar de leden, die daarvoor, meende hij, dan ook meer bepaald benoemd waren, moesten zich met het toezigt van het onderwijs belasten. De schrijftafel, reizen door de residentie, andere bezigheden namen al zijn tijd in.

De Resident heeft goed praten, zei wel eens een der leden tegen mij, hij is er net zoo nâ toe als ik, en mijn tijd is evenzeer bezet als de zijne; ik ben van den morgen tot den avond werkzaam; gij moet het dan maar op u nemen. Ik ben nu reeds sedert eenige jaren lid en blijf het, omdat men zegt, geen beter voor mij te weten, maar kan er thans even weinig aandoen als vroeger.

Zoo bleef ik nog met een lid over.

Deze echter verklaarde mij, na mijn benoeming, in een vertrouwelijk gesprek, wel iets over het onderwijs gelezen te hebben, maar toch geenszins op de hoogte der zaak te zijn, ook geheel de natuurlijke vrijmoedigheid te missen, om naar eisch als lid der sub-commissie in de school op te treden en met tact de kinderen te ondervragen. Hij had daar ook wel eens een bok geschoten, dat maakte hem nog meer huiverig. Hij zou wel doen, wat hij kon, maar durfde niet veel beloven, en verzocht mij daarom, meer bepaald het toezigt van het onderwijs op mij te nemen.

Zoo bleef ik dus alleen over, ik, die, hetzij hier rond en eerlijk beleden, nu eens uit gebrek aan tijd, dan weder aan opgewektheid, en altijd aan voldoende kennis der paedagogie, mijn ambt als lid der subcommissie slechts zeer gebrekkig en onvolkomen waarnam.

Gelooft mij, naar alles wat ik van elders hoorde, houd ik u hierin een spiegel voor oogen, waarin gij het beeld, zoo niet van alle, toch van de meeste subcommissien van onderwijs, in dit en dat ongetwijfeld wel eenigzins anders, maar in de hoofdzaak toch dezelfde, kunt aanschouwen.

Nog levendig herinner ik mij den avond, toen dat niet zeer vrijmoedige lid naar Europa zullende vertrekken, in de vergadering zijn eervol ontslag nam en kreeg.

Wij hadden in maanden geen vergadering gehad, maar nu, bij het vertrek van dat geachte lid, ja, nu moesten wij vergaderen, zei de president.

Nadat een en ander afgehandeld was, rigtte deze zich nu ook, met een plegtig gezigt, tot den vertrekkende, betuigde hem zijn grooten dank, namens de commissie, voor de vele en belangrijke diensten aan het onderwijs bewezen, en verzekerde hem van aller leedwezen, dat de school voortaan van zijn goede zorg en diensten zou verstoken zijn.

De aangesprokene kleurde bij de toespraak tot achter de ooren. Was het uit edele schaamte, bij zoo geheel onverdiende lofbetuiging; of uit ergernis, in de meening misschien, dat de president in volle vergadering den draak met hem stak? Ik weet het niet, maar geloof, dat er van beiden onder liep; doch zooveel weet ik, dat hij, vóór de president nog ten einde was van zijn stereotype dankbetuiging, dezen in de rede viel met de woorden: maar resident! hoe kan u zoo spreken, ik heb immers niets voor de school gedaan.

Deze, anders zeer wel ter taal, was echter door zooveel eerlijkheid, of juister onbekendheid met de vormen van toespraken en dankadressen in vergadering, zoo geheel uit het veld geslagen, dat hij in zijn woorden bleef steken, ja zelfs bleek werd van verbazing. Hij herstelde zich echter en vervolgde: nu ja mijnheer... wat er in uw eigen oog ook aan ontbreke, u heeft toch veel voor de school gedaan, en daarvoor danken wij u en . . . .

Maar mijnheer..., zijn natuurlijke beschroomdheid, onder de indrukken des oogenbliks, geheel overwinnende, wilde noch van eenigen lof, noch van eenigen dank weten, verklaarde ronduit, mogt hij ook in den beginne de school bezocht hebben, in de laatste jaren er geheel uitgebleven te zijn, omdat hem de geschiktheid en de lust daartoe geheel ontbroken hadden. Gaarne had hij reeds vroeger willen uittreden, er op aangedrongen; maar men meende steeds, in zijn verzoek niet te kunnen treden.

Zulk een gruwelijk schenden van de conventionele vormen, der maatschappelijke fopperijen, moest natuurlijk een diepen indruk maken.

De president zag nu regts dan links, of hij daar iemand zocht, bij wien hij zijn lof- en dankadres beter kon plaatsen; de secretaris beet zijn pen stuk; het andere lid meesmuilde, en ik zou het wel hebben willen uitschateren bij de aanschouwing van zulk een tooneel, het penseel van een Jan Steen overwaardig.

Maar wat ik met de vermelding daarvan eigentlijk bedoel; gij, zoo velen, want wie was niet wel eens ergens in Indie, lid van een sub-commissie van onderwijs, die bij uw aftreden ook met een soortgelijk dank adres werd begroet, en daarna in de courant laast: eervol onder dankbetuiging voor de als zoodanig bewezen diensten ontslagen; hebt gij, al mogt ge daarop ook niet als onze vriend in de vergadering antwoorden, toch niet wel eens gezegd: waarlijk meer, dan ik verdiende; te veel, te veel voor het weinige, dikwijls niets, dat ik slechts konde doen.

Het onderwijs werd in Indie in de laatste jaren zeer uitgebreid. Wie zal het niet dankbaar erkennen en roemen? Waar twintig kinderen kunnen worden zamengebragt, daar wordt ook een school gegeven.

Ook steeds meerdere bekwame en goed gevormde onderwijzers en kweekelingen kwamen uit en volgen nog steeds. Hoe geheel anders was dat vroeger!

Maar daarmêe is nog niet alles gedaan, Nog twee zaken zijn dringend noodzakelijk in het belang van het onderwijs, zal men van het gegevene de verwachte vruchten plukken.

De eerste, dat de tractementen der kweekelingen en onderwijzers worden verhoogd.

De tweede, dat inspecteurs voor het onderwijs worden benoemd.

Die tractementen zijn beneden de verdiensten, beneden de behoeften der onderwijzers en kweekelingen. Dat moet hen drukken en onderdrukken. Zij moeten nu door privaatlessen, misschien nog op eenige andere wijze, het ontbrekende trachten te verdienen, of zoo zij daarin niet kunnen slagen, zich met de hunnen kommerlijk behelpen. Zij zien nu ook gedurig uit naar een andere ruimer betalende betrekking, en verlaten, kunnen zij die vinden, dan gaarne het vak, waarvoor zij opgeleid werden, waarin zij zich bekwaamden.

Alles tot groote schade van het onderwijs.

De commissien van onderwijs hebben hooge zware verpligtingen te vervullen. Het lidmaatschap daarvan, een eerepost, is ook een zeer werkzame post. En verre van een bijbaantje te zijn, is het een betrekking, wier goede vervulling zooveel tijd en kennis van het onderwijs eischt, als slechts aan zeer weinigen uit velen zijn gegeven.

Daarom moge men aan de commissien het administratieve, het ligtere deel van haar werkzaamheden laten, voor het zwaardere, het onderwijs, moeten nevens haar, schoolinspecteurs benoemd worden, mannen bekwaam en ervaren in hun vak, mannen, die daaraan al hun tijd, hun kennis, krachten en liefde kunnen wijden.

Dat zal het onderwijs meer en meer doen opbloeijen, daarin die onontbeerlijke eenheid brengen, welke zoo noodzakelijk, nu nog te wenschen overlaat; het meer en meer zuiveren van plaatselijke gebreken, welke het nu nog aankleven en blijven aankleven; het langs een bepaald afgebakenden weg, naar een vast plan, zeker en algemeen doen voorwaarts schrijden; ook de boven anderen bekwame en ijverige onderwijzers, zeker doen kennen, om hen te onderscheiden, bij keuze te bevorderen, en daarna uit hen bij vacatures de inspecteurs te kiezen; die naar de gegeven bewijzen van ijver en bekwaamheid, tevens door jaren lang onderwijs, vertrouwd met de Indische jeugd, haar behoeften en belangen,- voorzeker de beste zullen zijn, welke aan het onderwijs in Indie gegeven kunnen worden.

(*Redactie.*) HERMAS.

BATAVIA.

Het groote plan is verwezentlijkt: de telegrafische verbinding tusschen Singapore en Batavia, een denkbeeld, dat nog korte jaren, ja nog niet veel maanden geleden, hersenschimmig scheen, is tot stand gekomen. Tijd en afstand bestaan niet meer voor eene gedachtenwisseling met onze Engelsche naburen, en de band, die nu gelegd is, zal eerlang het middel worden, om ons misschien in minder dan geen tijd met het moederland te kunnen onderhouden.

Dat zulk een gewigtige gebeurtenis bij allen, wien het welzijn dezer gewesten ter harte gaat, met levendige deelneming moest begroet worden, ligt in den aard der zaak. Maar vooral voor den handel was die gebeurtenis van veel beteekenis: de tot stand gebragte telegrafische verbinding zal een nieuw tijdperk van leven en ontwikkeling voor den handel van onze bezittingen openen, en geen wonder dus, dat de handelstand van Batavia blijken gegeven heeft van zijne vreugde en groote belangstelling in het wel gelukken van het stoute plan.

Naauw was het berigt verspreid, dat de *Bahiana*, aan boord van welk stoomschip zich de voor rekening der Nederlandsche regering aangekochte telegraaf-kabel bevond, benevens Z. M. stoomschip *Merapi*, dat de Bahiana naar Singapore vergezeld heeft, zoo als wij reeds in ons no. 89 van 5 dezer mededeelden, aan het opstoomen was, of alle handelaren van deze plaats verzamelden zich in het lokaal der Handels Vereeniging, om zich van daar naar den boom en vervolgens naar boord der Bahiana te begeven, vergezeld door de Directie van genoemde vereeniging.

Voor dien togt werd gebruik gemaakt van het in de rivier voor anker liggende en onlangs van Soerabaija aangekomen stoomscheepje *Java*, dat, dank zij de welwillendheid van den eigenaar, den heer Tompson, in weinige oogenblikken geheel gereed lag, om naar buiten te stoomen.

Het was een eigenaardig schouwspel, dat de Java aanbood, toen de touwen losgemaakt waren, en zij langzaam de haven uitstoomde. De handel was als één man opgekomen: Hollanders, Engelschen, Duitschers, Franschen en Armeniërs, vertegenwoordigers van de verschillende handelshuizen dezer plaats, zaten in gezellige groepen op het achterdek van de Java bijeen, terwijl op het voordek de muziek van de Bataviasche schutterij de schoonste stukken van haar repertoire ten beste gaf. Een luid daverend Hoezee! liet zich hooren, toen in het verschiet de *Merapi* voorbij stoomde, maar de geestdrift klom tot ware opgewondenheid, toen men de Bahiana naderde, waar men nog onverstoord bezig scheen aan het nederlaten van den kabel, de geheimzinnige lijn, die ons zooveel nader brengt aan onze broederen in het geliefde vaderland.

De heer Groll bevond zich nog aan boord van de Bahiana, en het was op het achterdek van dat prachtige stoomvaartuig, dat allen, die den togt naar de reede hadden medegemaakt, zich rondom den verdienstelijken man schaarden, om hem hunne levendige deelneming te betuigen in het grootsche werk, dat alleen door zijne onvermoeide pogingen is tot stand gekomen.

Nadat de Heer Groll in korte woorden dank had gezegd voor de betoonde belangstelling in de taak, die hij zoo gelukkig geweest was van te volbrengen, nam de Heer A. Fraser, consul van Hare Majesteit de Koningin van Engeland het woord en schetste in welsprekende taal het gewigt der tot stand gekomen telegrafische verbinding voor de verdere ontwikkeling en beschaving van deze gewesten. Aan Nederland en Engeland is de schoone en verheven taak toevertrouwd, om voor het geluk van hunne Indische volkeren te zorgen; reeds hebben beide elk afzonderlijk veel verrigt ter bereiking van dat doel, maar nog schooner zal de toekomst worden, wanneer zij vereenigd voortwerken, wanneer de band, die gelegd is, ons meer en meer de waarheid zal leeren van hetgeen de Gouverneur der Straits bij het vertrek der Bahiana van Singapore met zooveel juistheid heeft aangevoerd, dat Engeland en Nederland natuurlijke bondgenooten zijn, en wederkeerige vriendschap door het belang van beiden gevorderd wordt. Ten slotte sprak de Heer Fraser een woord

van dank tot den bevelvoerder der Bahiana voor hetgeen ook door hem verrigt was, om de zaak te doen slagen."

Luide werd die toespraak toegejuicht. Een driemaal herhaald Hoerah! klonk over de reede van Batavia, ten teeken, dat eene gebeurtenis had plaats gegrepen, eenig tot dusverre in de geschiedrollen van Nederlandsch Indië.

Eenparig werd nu besloten, om van het zoo vurig verlangde middel van gemeenschap dadelijk gebruik te maken voor de afzending eener dépêche van den volgenden inhoud:

De kooplieden van Batavia aan die van Singapore.

Wij wenschen u en ons-zelven geluk met de voltooijing der telegrafische gemeenschap tusschen Batavia en Singapore. Moge zij een duurzame band van welwillendheid en handelsvoorspoed tusschen ons zijn.

Terwijl de muzijk zich bij tusschenpoozen deed hooren, werd de Bahiana met aandacht bezigtigd, want niet alleen de wijze, waarop de kabel werd nedergelaten, maar ook de geheele inrigting van het 2000 ton groote stoomschip was voor velen vreemd.

Tegen 5 uur werd de terugreis weder aanvaard. In het voorbijstoomen werd ook de Merapi weder met een levendig gejuich begroet, en op dien terugtogt werd nog menige dronk gewijd aan de mannen, die het zoo gelukkig voltooide werk hadden helpen tot stand brengen, aan de goede verstandhouding tusschen de door den telegraafkabel nu zoo naauw verbonden natiën, aan de vorstin en aan den vorst, die in de beide landen de teugels der regering voeren, aan de vorstentelgen, die hunne plaatsen op den troon zullen innemen, en aan meer andere toepasselijke onderwerpen in verband met de heugelijke gebeurtenis.

Juist met het vallen van den avond, was de Java weder aan den kleinen Boom terug. De reizigers verdeelden zich in hunne rijtuigen, en weinige minuten later was alles weder tot de gewone rust teruggekeerd.

Onvergetelijk echter zal het feest van den 24sten November voor Batavia's handelaren blijven, en wij zijn er zeker van, dat het rijke stof tot aangename herinneringen zal opleveren bij gelegenheid van het feestmaal, dat de gezamentlijke handelstand van Batavia voornemens is, binnen kort aan den Heer Groll en aan de état-majors der beide stoomschepen Merapi en Bahiana aan te bieden.

— Wij laten hier volgen den:

EERSTEN TELEGRAM" van China en Japan via Singapore dd. 8 October op Muntok door den heer Groll ontvangen en door dezen welwillend afgestaan:

De mail voor Europa sluit den 22sten te 12 uren 's middags. Van China geen bijzonder nieuws. De aankomst der eerste troepen maakt een goeden indruk. De handel in THEE is zeer levendig, in ZIJDE minder. Wisselkoers op Engeland 4/11.

De schepen *Mercator, Clio, van der Palm, Vrijhandel, Maria Elizabeth, Everdina Elizabeth* hebben vrachten gevonden.

Van Japan zijn gunstige berigten. De *cumenaryquestion* is geregeld. De handel te Kanagawa neemt belangrijk toe.

— Het komt ons bij deze gelegenheid niet ongepast voor, onzen lezers het een en ander omtrent den electrischen telegraaf in Indië mede te deelen, hetgeen wij desbetreffende in den *Friend of India* lezen.

De Roode zee en Indische telegraaf-maatschappij heeft bekend gemaakt, dat zij een telegram van 20 woorden van het een of ander station in Indië naar Engeland wil overzenden voor £ 2-17. Den 15den Januarij aanstaande zal de kabel tusschen Kurachee en Aden hersteld zijn, en het is niet waarschijnlijk, dat dan de prijs van één woord nog meer dan 2 gulden zal bedragen. Aan den anderen kant van Indië is men met den australischen telegraaf begonnen, de hollandsche lijn tot Singapore wordt (thans is) gelegd, en de openbare meening en de Chineesche oorlog zullen het Indisch bestuur nopen, om den draad van Akyab naar Rangoon en Singapore te completeren. Dan zal Indie het groote telegrafische middenpunt zijn tusschen de tegenvoeters, tusschen Londen en Sydney of Nieuw Zeeland. In het begin van 1861 zal Indie de groote telegrafische weg wezen van het oostelijk halfrond. Als China geopend is, dan is de dag niet verre meer af, dat Singapore — en wij voegen er bij ook Batavia — verbonden is met Shanghae, Japan en de Amur, werwaart Rusland van St. Petersburg uit een lijn legt. Onderzeesche gemeenschap in de stille Zuidzee met de eilanden van het vasteland zal even gemakkelijk zijn als in de Atlantische, en dan zal er een gordel zijn gesloten om de aarde, waarlangs de gedachte in minder dan veertig minuten henensnelt, van het begin tot het einde.

Thans is het mogelijk," luidt het in hetzelfde blad op een andere plaats, » een telegram van Indie naar het vereenigd koningrijk te zenden. Totdat de kabel tusschen Bombay en Aden gelegd is, kan men de boodschap per post zenden. De lijn van de Roode zee en Indische telegraaf-maatschappij loopt tegenwoordig van Alexandrie naar Aden, waarvoor de prijs is 20 ropyen de 20 woorden. De berigten tot en van Alexandrie worden overgebragt door de Electrische en internationale telegraaf-maatschappij, via Triest of Marseille. Voor herhalingen wordt de prijs de helft verhoogd.

Tevens deelen wij nog mede, dat blijkens advertentie in het *Handels- en Effectenblad*, No. 276, de heer *Julius Reuter*, Telegraaf-kantoor *the Royal Exchange buildings* te Londen, bekend maakt, dat hij zich belast met het overseinen van depeches, waartoe hij agenten heeft aangesteld in Adelaide, Aden, Alexandrie, Bombay, Batavia, Calcutta, Ceylon, Hongkong, Madras, Malta, Marseille, Mauritius, Melbourne, Shanghae, Singapore, Suez, Sydney en Triest.

De namen dezer agenten worden niet genoemd; wij zouden ze gaarne weten. Voor Amsterdam adresseere men zich aan den heer J. de Torres, Dam, Letter E. no. 524.

— Wij vestigen de aandacht van heeren scheepsgezagvoerders op het volgende, ons door eene welwillende hand toegezonden berigt.

Door de Nederlandsche maatschappij van nijverheid is uitgeloofd eene *gouden medaille* aan dien gezagvoerder der Nederlandsche koopvaardijvloot, die het beste extract journaal naar de voorschriften van het koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut te *Utrecht* zal hebben ingeleverd, terwijl aan het naast bij komende journaal de tweeden *gouden medaille* zal worden uitgereikt. Het instituut verbindt zich, om alle journalen, die met het doel van mededinging voor den 20 September 1861 door tusschenkomst der commissien naar *Utrecht* worden ingezonden, aan de maatschappij van nijverheid voor den 1 October 1861 te doen geworden.

— Men heeft vroeger, bij het bespreken van de bedevaartstogten en bedevaartgangers naar Mekka, wel eens geklaagd over het verlies, dat de inlandsche bevolking hierdoor leed, daar die pelgrims alle personen zijn in de kracht hunner jaren en van een gezond en sterk ligchaamsgestel.

Deze klagte ten opzigte van het afnemen der bevolking kan thans moeijelijk herhaald worden, daar er, gedurende dit jaar, alleen te Batavia ongeveer 600 hadji's zijn aangekomen. In de laatste vier dagen arriveerden hier ter stede meer dan driehonderd. Voorwaar de inlandsche bevolking van Batavia heeft op dezen oogenblik geen gebrek aan geestelijken.

Werd er met bovenstaande klagt bedoeld, dat door deze pelgrimaadjes zooveel handen aan veldarbeid en andere werkzaamheden werden onttrokken, dan stemmen wij er volkomen mede in. Die 600 personen toch zijn voor de kultures, den landbouw, de nijverheid verloren. Zij nestelen zich in de een of andere kampong, doen niets en worden de bloedzuigers der bevolking.

Dit is trouwens reeds dikwijls en veel beter gezegd. Maar doet men er iets tegen? Stichten die hadji's eenig nut? Kweeken zij godsdienst aan, zedelijkheid, maatschappelijke deugden? Integendeel, godsdiensthaat, bijgeloof, dweeperij, zietdaar de vruchten huns arbeids, terwijl zij door hun voorbeeld dikwijls de ongehoordste opligterij prediken.

Wij zouden wel willen weten, hoeveel hadji's er gedurende dit jaar op andere plaatsen zijn aangekomen, en wij verzoeken daarom allen, die hiervan eenige opgaven kunnen doen, ze te publiceren. Men houde hierbij in het oog, dat zij van andere plaatsen, als van Batavia vertrokken moeten zijn.

Maatschappij tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indie.

In den avond van Donderdag 17 November jl. hield de maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indië* de eerste algemeene vergadering van haar negende vereenigingsjaar, in een der localen van de Harmonie, daartoe weder welwillend door de directie dier societeit afgestaan. Als nieuwe leden werden aangenomen de voorgestelde heeren: *J. P. Bezoet de Bie, Ph. von Hemert*, mr. *G. J. B. Henny, J. P. Lauran, G. Melbourn*, jhr. *A. L. N.* ridder *de Stuers, A. Schröder*, mr. *Th. Schuurman, D. N. Versteegh* en *C. F. W. Wiggers van Kerchem*. Van de ledenlijst was afgevoerd mr. *Huber Noodt*, wegens vertrek bedankt hebbende. Door deze veranderingen telt de maatschappij op het oogenblik 148 gewone leden. Ter tafel werd gebragt de rekening en verantwoording van den penningmeester over het jaar 1858—1859, waaruit bleek, dat, met het kassaldo der vorige rekening ad *ƒ*744:27, de ontvangsten hadden bepragen *ƒ*3087:27, en de uitgaven *ƒ*2803:75, zoodat ult. Junij jl. in kas was *ƒ*283:52, hebbende de maatschappij daarenboven bij de spaarbank gedeponeerd een bedrag van *ƒ*1035. Van die uitgaven waren *ƒ*1030 ten behoeve der volksleesbibliotheek geschied. Ingevolge de wetten der maatschappij werden de heeren *F. J. P. Storm van 's Gravesande, A. J. H. van Delden* en *A. J. R. Cramerus* in commissie benoemd, om de rekening te herzien.—Hierna werd der vergadering voorgedragen het verslag van de commissie der volksleesbibliotheek, wegens den staat dier instelling over het jaar 1858—1859. Daaruit bleek, dat aan 729 lezers 4560 boekdeelen waren afgegeven of gemiddeld per maand 380 boekdeelen aan 60 lezers. Aan bijdragen van verschillende donateurs was *ƒ*198:25 ontvangen. In het algemeen mogt gezegd worden, dat de instelling voortdurend aan het doel beantwoordt. Over de jongst verloopene maanden Junij tot October waren de cijfers der verstrekte boekdeelen 485, 479, 507, 556 en 486 aan 72, 76, 74, 74 en 71 lezers, terwijl aan donatiën van lezers was ontvangen *ƒ*18, *ƒ*15, *ƒ*15,75, *ƒ*14 en *ƒ*9,75, benevens een aantal boekgeschenken van andere belangstellenden. Met erkentelijkheid vernam de vergadering, dat onlangs door de hier gevestigde leesinrigting »*Musis*" eene som van *ƒ*250 aan de volksleesbibliotheek werd geschonken.

Wat betreft de spaarbank, werd thans behandeld de vroeger ter sprake gebragte wijziging van art. 20, al. 3 en art. 33 van het reglement voor die instelling, en zulks na voorlezing van het door de in de vorige algemeene vergadering benoemde commissie ter zake uitgebragt advies, benevens het nader advies van de commissie voor de spaarbank. De diensvolgens door de vergadering tot stand gebragte nadere regeling nopens de te goed schrijving van het dividend en de uitzetting der kapitalen zal eerlang door het bestuur der maatschappij afzonderlijk in de dagbladen worden bekend gemaakt. Hier wordt nog medegedeeld, dat, met het oog op de 2de alinea van art. 19 van gezegd reglement, nu de spaarbank twee jaren werkt en de ruimste deelname ondervindt, het onnoodig is voorgekomen, het minimum der door de maatschappij gewaarborgde uit te keeren rente van 4 percent te verhoogen.

Omtrent het ten dezen jare door de maatschappij uitgegeven maleisch leesboekje »Bagej-bagej tjeritera" door *J. R. P. J. Gonggrijp*, vernam de vergadering met genoegen, dat dit werkje van verschillende zijden gunstig werd beoordeeld en aanvragen daarvan ten dienste der inlandsche scholen op Java waren gedaan; doch dat de geheele oplage, ten bedrage van 1500 exemplaren à 60 cents per exemplaar, door het gouvernement ter verspreiding was overgenomen. Het bestuur der maatschappij werd door de vergadering gemagtigd, om te trachten met de uitgave van dergelijke werkjes voort te gaan. Na deze werkzaamheden traden, overeenkomstig de wetten, uit het bestuur de heeren mr. *J. Voute* als voorzitter, *D. Jannette Walen* als ondervoorzitter en *J. Munnich* als secretaris. De afgetredenen werden herko[zen], zoodat voor het loopende negende maatschappelijke j[aar] het bestuur is zamengesteld als volgt:

Voorzitter, mr. *J. Voute*.
Ondervoorzitter, *D. Jannette Walen*,
Penningmeester, *J. van Lennep*,
Bestuurslid, *H. H. G. Vaupel*,
Afgevaardigde voor de volksleesbibliotheek, *G. J. C. E*
Id. voor de spaarbank, *G. F. de Bruijn E*
Secretaris, *J. Munnich*.

Batavia. Het leggen van den telegraafkabel t[us]schen Batavia en Singapore is met het beste gev[olg] afgeloopen. De stoomboot *Bahiana*, waarmede dit w[erk] volbragt is, vertrok den 17den November jl. van S[in]gapore, vergezeld van de oorlogstoomboot *Merapi*, bragt den kabel den 19den daaraanvolgende te Mun[tok] aan. Nadat de kabel aldaar aan land en in het t[ele]graafkantoor gebragt was, verliet de Bahiana den 22[sten] Muntok, om den kabel verder tot Batavia te bren[gen], waar zij den 24sten jl., des namiddags omstreeks uren aankwam. Gedurende de reis is steeds geme[en]schap met Muntok en Singapore onderhouden, en aankomst ter reede Batavia onmiddelijk de volge[nde] telegram overgeseind:

» De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch I[ndië] wenscht den Gouverneur van Prince of Wales Isl[and] Singapore en Malacca geluk met de telegrafische v[er]binding van Singapore en Batavia. Hij hoopt, dat verbinding niet alleen strekken moge tot bevorder[ing] van de stoffelijke belangen der Britsche en Nederlands[che] bezittingen in den Indischen Archipel, maar dat zij bijdragen tot versterking der vriendschappelijke betr[ek]kingen, welke tusschen deze bezittingen zoo geluk[kig] bestaat.

Hierop volgde een telegram van de Bataviasche ha[n]delaren aan die te Singapore.

Den 25sten is de kabel te Batavia aan land gebr[agt] en in het telegraakantoor gevoerd.

— Per telegraaf is van Singapore de tijding o[nt]vangen, dat 15,000 man Fransche troepen over Suez n[aar] China op weg zijn en dat eene groote magt van E[n]gelsche oorlogschepen met hetzelfde doel uit Engela[nd] vertrekt. (*Jav. Ct.*)

LAATSTE BERIGTEN.

Turijn, 7 October. Naar men verzekert, is de zend[ing] van den heer Minghesti, die, in naam der vier p[ro]vinciën van Centraal-Italie, bij de regering van P[ie]mont de afschaffing der douanen tusschen Sardinie [en] de vereenigde provinciën verzocht, ten volle gesla[agd]. De afschaffing zal den 10den dezer plaats hebben.

Ten opzigte der conferentiën te Zurich is nog ni[ets] met zekerheid bekend.

Uit Rome wordt van den 4den gemeld, dat g[...] della Minerva, die reeds den 1sten October zijn [...] had ontvangen, verzocht had om uitstel tot het ei[nde] dezer week.

Zondag jl. hebben de voornaamste vrienden van P[ie]mont dien diplomaat, nabij Frascati, een banket aan[ge]boden. Ook waren zij voornemens, eene demonstra[tie] ter zijner eere te Rome te doen, doch men zegt, [dat] generaal Goyon, overeenkomstig zijne vroegere da[gor]ders, elke demonstratie op den openbaren weg verbo[den]. De politieke conferentien met den heer de Gramm[ont] duurden nog voort.

— Uit Napels wordt van den 4den gemeld, dat de v[...]tien notabelen, zonder dat eenig proces tegen hen gevoerd, weder op vrije voeten zijn gesteld. De pref[ect] van politie, die door Filanghieri was vervangen, weder zijne functie aanvaarden.

Turijn, 8 October. De koning is heden ochtend na[ar] Monza vertrokken.

Uit Bologna wordt van gisteren gemeld, dat de *Mo[ni]tore di Bologna* een brief heeft openbaar gemaakt v[an] prins Torlonia, waarin hij logenstraft het door een[ige] dagbladen beweerde, dat hij fr. 100,000 in de gedwo[n]gen leening zou hebben betaald, terwijl hij verkla[art], dat hij zelfs aan de vrijwillige leening niet heeft de[el]genomen.

— Berigten uit Modena, van gisteren, melden, dat [de] dictator gisteren heeft doen afkondigen het decre[et] houdende afschaffing der Douanen van de Romagna, Toskane, en de invoering van het Sardinische tarief.

Turijn, 10 October. De *Gazette Piémontaise* beves[tigt] de algemeene verontwaardiging, die de afgrijslijke m[oord]daad te Parma is geheel Italie heeft te weeg gebr[agt].

Parijs, 10 October. Naar luid van een depeche [uit] Modena, berigt de *Patrie*, dat er een onderzoek n[aar] den te Parma bedreven moord is ingesteld en dat [het] gouvernement strengelijk tegen de schuldigen za[l te] werk gaan.

Londen, 10 October. De *Persia* heeft berigten a[an]gebragt van New-York tot 28 Sept. benevens 472,[...] doll. De zaak van San Juan bleef nog onverand[erd]. De generaal Douglas ontkende de beleediging der A[me]ricaansche burgers en eischte in gematigde bewoor[din]gen, dat de Americaansche troepen zouden aftrekken.

NEDERLAND.

Van den specialen Correspondent van den Java-Bod[e].

's Gravenhage 9 October 185[9].

Er heerscht eene drukkende warmte in deze ee[rste] dagen van October; weerkundigen houden haar [voor] de voorbode van storm. Evenzoo heerscht er th[ans] eene spanning in onzen staatkundigen toestand, [die] door velen de voorlooper van onstuimige gebeurt[enis]sen geacht wordt. Zoodanige spanning moet zich [in] iets openbaren; even als het gemelijke kind, dat [zijn] speelgoed breekt, moet ook de in beweging geb[ragte] natie zijn voorwerp hebben. Hetzij zij zich open[baart] in malaise, als het greinende kind, dat *niets* wil; in e[en ...]cophobie als de ondeugende jongen, die pijn voorwe[ndt]; of in spoorwegmanie, als de dwinger, die niet oph[oudt] hetzelfde te vragen en daarin de eenige voorwa[arde] stelt om zoet te zijn. Het laatste is thans het ge[val]: eene spoorwegbeweging beheerscht ons Moederland; aan het opregt verlangen van velen, om die verbind[ing] tot stand te zien brengen, knoopen zich alle politi[eke] inzigten en tallooze privaatbelangen vast. De rege[ring] is er maar al te zeer bewust van en tracht even[...]

door politieke handelingen, de spoorwegbeweging te bezweren, ook zonder nog de spoorwegen te geven, waartoe zij intusschen thans zegt te willen overgaan, ten koste van plus minus 150 millioen. Althans tot dit cijfer komt men, wanneer men de verschillende subsidien, voorschotten en garantien is aanmerking neemt. Zoo de Staten-Generaal er toe besluiten mogten, om de thans voorloopig verleende concessien goed te keuren — en er is kans op, want achter de vertegenwoordigers staan ook thans weder met ongenade dreigend de kiezers, — dan zal men welligt later hun de schuld geven of althans hen medepligtig er aan achten. Maar mijn waarde redacteur, indien het gouvernement van den aanvang af had gehandeld, of ten minste een vast besluit had geopenbaard, waarvan het niet telkens en telkens afweek, dan was het zoo ver niet gekomen, dat nu elke gemeente hare stem gaat uitbrengen; dat Zwolle vereenigd wil worden met Kampen, en Kampen met Deventer en Deventer weder met Zwolle; dat ieder middenpunt of hoofdpunt wil zijn, en ieder naar gelang van hare positie in het spoorwegnet subsidie belooft of met onverschilligheid dreigt. Inderdaad, 't is niet meer de Regering, die haar plan heeft, maar zich schikt naar de plannen van de gemeenten. Wij zijn een vijand van despotisme; maar als de hoofdingenieur moet gehoor geven aan de ploegbazen, dan vreezen wij voor de deugdelijkheid van het werk. Maar vooral vreezen wij ook voor de rust van alle arbeiders, als er een toon aangeslagen wordt, gelijk in sommige »spoorwegadressen", waarin den koning verzocht wordt, indien men het verlangen der adressanten niet inwilligt, zijn ministers te ontslaan.

In een ander adres vindt men eene bedreiging, die op hetzelfde nederkomt, ofschoon dan ook in een anderen vorm vervat. Amsterdam beklaagt zich nu ook, dat men het veronachtzaamd heeft bij de spoorwegplannen, en nu herinnert het zich een aantal andere zaken, waarin het als hoofdstad werd miskend. Amsterdam gaat gebukt onder hooge lasten en het verkeert ten opzigte van zijne gemeenschapsmiddelen voor den groothandel in zeer nadeeligen toestand. Reeds voorlang bestond het plan daaraan te gemoet te komen, door de doorgraving van Holland op zijn smalst, een werk uitsluitend in het belang der hoofdstad. Het werk is echter te kostbaar, om door eene gemeente, vooral door eene gemeente, waarop reeds zoo hooge lasten drukken, volbragt te worden. De staat zou het zijne doen; een ontwerp werd tot stand gebragt en aan Amsterdam de vraag gedaan, wat het ter verkrijging van die betere gemeenschap zou willen bijdragen.

Vroeger hadden de Amsterdammers concessie voor dit openbaar werk gevraagd en verkregen, op nog voordeeliger voorwaarden welligt, dan zij-zelven wenschten. Maar de zaak sprong af; thans wil de staat haar op nieuw voortzetten, maar op de vraag, wat thans de hoofdstad doen wil, antwoordt zij door eene opsomming harer grieven en de verklaring, dat het aan waanzin zou grenzen, indien zij de belastingen harer inwoners nog wilde verhoogen, en dat zij niet genegen is eenige bijdrage te verstrekken, voor als er evenwigt is gebragt tusschen de finantien van het rijk en de gemeenten, zoodat Amsterdam van de te zware lasten ontheven is. Mogt uit niet geschieden — antipathie en moedeloosheid zouden in de hoofdstad de plaats innemen van sympathie voor het gouvernement, moed en hoop. Dit antwoord werd gegeven aan den commissaris des konings, in Noordholland, bij besluit van den gemeenteraad der hoofdstad.

De bedreiging is dus zoo officieel mogelijk.

Wat dunkt u van den staatkundigen toestand van een rijk, waar de eene overheid aldus de andere antwoordt en den toon herhaalt van wrevelige adressanten en bijzondere personen, die zonder nadenken onderschrijven, wat hun voorgelegd wordt?

Geen wonder dus, dat er storm voorspeld wordt, ja er zijn weerkundigen, die van oordeel zijn, dat hij den 20sten dezer maand zal uitgebarsten zijn; maar geen weerkundigen kunnen beslissen, wat hij verwoest zal hebben, en wat er in de plaats daarvan mogt aanwaaijen. Beeldspraak ter zijde; er zijn er, die beweren, dat men den 20sten dezer maand weten zal, of het tegenwoordige gouvernement zijn zetel zal blijven bekleeden, of door een ander zal zijn vervangen. Maar zoo dit laatste het geval mogt zijn — wanneer zal men dan spoorwegen hebben, wanneer zal dan de hand geslagen worden aan de doorgraving van Holland op zijn smalst. Wie herinnert zich niet de Aprilbeweging met al hare grieven en verwijten en, als eerste gevolg, de erkenning der bisschoppen, waaraan het omvergeworpen gouvernement niet had gedacht?

Het vooruitzigt op den beslissenden slag is oorzaak geweest, dat men de krachten niet aan doellooze schermutselingen verspilde. Het adres van antwoord op de troonrede des konings, vroeger de gelegenheid bij uitnemendheid, om beginselen te bespreken, werd bijna zonder discussie en met algemeene stemmen goedgekeurd. Slechts de heer van *Voorthuijsen*, de amsterdamsche staathuishoudkundige, verlangde, dat men duidelijker had aangegeven, dat ook de kamer de wijziging van het belastingstelsel, in verband met de gemeentebelastingen, noodzakelijk keurde; de heer *van Hall* beweerde, dat ten onregte in de troonrede de opbrengst der belastingen voldoende werd genoemd. Beide opmerkingen werden uitstekend beantwoord, de eerste door de commissie van redactie, die zeide geene onderwerpen te hebben aangeroerd, welke tot discussie konden aanleiding geven, de laatste door den *Minister van Finantien*, die de bewering volhield.

Van even weinig staatkundig belang was de rede door den heer *Duymaer van Twist*, eindelijk den 29sten September gehouden. Zij betrof geheel eene regtvaardiging van eene zijner regeringsdaden, de regeling der troonsopvolging in Bandjermassing, die eene der oorzaken zou zijn geweest van de onlusten, in April dezes jaars uitgebarsten. In plaats van u een verslag te geven van de redevoering van den heer Duymaer van Twist, en het antwoord daarop van den *Minister van Kolonien*, meen ik beter te doen u naar het Bijblad der Staatscourant te verwijzen.

Wij geven u geene commentarien op die verschillende redevoeringen, omdat wij meenen, dat gij ze in Indie beter maken kunt, dan wij hier in het Moederland. Wij zijn het met den minister eens: het is moeijelijk te oordeelen over aangelegenheden, welke men slechts kent door hooren zeggen of door lezen." Maar dan begrijpen wij ook volstrekt niet het slot zijner rede, waarin hij uitroept en hij deed het met emphasis: »—Ik zal voortaan vermijden, om noodeloos over de Indische zaken alles te beantwoorden, waardoor, ik mag het niet verwijgen, de (?) nadeelige indruk in Indie diep wordt gevoeld." — De Minister keurt het af, dat men oordeelt over 't geen men slechts gehoord heeft, maar als men door vragen tot de waarheid wil komen, dan — zal hij niet antwoorden. Ik begrijp, dat zijn excellentie mij niet antwoordt, als ik vraag, waarom deze of gene een suikercontract of eene aanzienlijke betrekking gekregen heeft of eenig radicaal, zonder aan de vereischten te beantwoorden, maar als een lid der volksvertegenwoordiging, die officieel het volk is, zijn twijfel wil zien wegnemen, dan, dunkt ons, moest een constitutioneel minister zich beijveren te spreken. Een onzer dagbladen herinnerde, naar aanleiding van die woorden des Ministers, aan eene spotplaat, voorheen in de Engelsche Punch opgenomen, waarop lord Aberdeen, die soortgelijke uitdrukkingen had gebezigd, voorgesteld werd als de man aan het roer op de engelsche stoomboot, met het bekende verzoek: *men wordt verzocht tegen den man aan het roer niet te spreken.*

Men zou in plaats van die charge eene andere kunnen teekenen: de laatste oogenblikken van een zondaar, die zijn geestelijken leidsman toevoegt:" laat mij nu toch maar met ruste sterven." (*Wordt vervolgd.*)

Staatsbegrooting in Nederland.

Onder de bij het VIIIste hoofdstuk overgelegde bescheiden, behoort ook het hier volgende:

1o. ONTWERP *der sterkte van de actieve zeemagt voor het jaar 1860.*

Voor de Oost-Indische: 1 korvet 2de kl. Pallas, à 150 koppen; 2 brikken 1ste kl. de Haai en de Cachelot, ieder à 100 koppen; 4 schoenerbrikken: Rembang, Lansier, Padang en Macassar, ieder à 50 koppen, 1 opnemingsvaartuig Pylades, à 28 koppen; 2 korvetten met stoomvermogen; Princes Amelia en Medusa, ieder à 150 p. k. en 200 koppen, 3 schroefstoomschepen 2de kl. Groningen, Vice Admiraal Koopman en Citadel van Antwerpen, ieder à 250 p. k., de eerste à 150 en de twee laatste à 175 koppen, 4 schroefstoomschepen 4de kl. Bali, Soembing, het Loo en Reinier Claeszen, de 2 eerste à 100 p. k. en 85 koppen en de 2 laatste à 119 p. k. en 100 koppen; 1 schroefschip 4de kl. Samarang, à 100 p. k. en 50 koppen; 2 raderstoomschepen 1ste kl. Ardjoeno en Gedeh, ieder à 30 p. k. en 125 koppen; 1 raderstoomschip 2de kl. Merapi à 220 p. k. en 100 koppen; 2 raderstoomschepen 3de kl. Etna en Phoenix, de eerste à 170 p. k. en 90 koppen, en de tweede à 140 p. k. en 85 kopp. (verminderde equipage), 5 raderstoomschepen 4 kl. Suriname, à 110 p. k. en 70 koppen, Celebes, à 150 p. k. en 41 koppen, Madura, à 100 p. k. en 41 koppen; Admiraal van Kinsbergen, à 70 p. k. en 37 koppen, Onrust, à 70 p. k. en 37 koppen; 1 wachtschip ter reede Batavia, fregat 2de kl. Palembang, a 115 koppen; 1 wachtschip ter reede Soerabaija, korvet 1ste kl. Juno, à 115 koppen; 1 roeikanonneerboot No. 14, a — koppen; te zamen 2879 koppen.

Lager onderwijs. Dadelijk na het in werking treden der wet op het lager onderwijs heeft de regering zich onledig gehouden met het overwegen der maatregelen, welke zouden behooren genomen te worden, om uitvoering te geven aan art. 12, houdende, dat er ter opleiding van onderwijzers ten minste twee rijkskweekscholen zijn, dat van rijkswege aan enkele der meest voortreffelijke lagere scholen normaallessen worden verbonden, en dat de opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen op de lagere scholen zooveel mogelijk van rijkswege wordt bevorderd. Over die drie middelen, om het doel te bereiken, hebben herhaalde overwegingen tusschen de regering en de provinciale inspecteurs plaats gehad, hetgeen niet bevreemden zal, zoo men in aanmerking neemt het gewigt der zaak, den omvang van het onderwerp, het verschil van gevoelen tusschen de deskundigen, de aanspraken en wenschen van provincien, gemeenten en onderwijzers. Na grondig onderzoek van de uiteenloopende denkbeelden en voorstellen, heeft de regering een algemeen plan vastgesteld, waarvan bij haar eerstvolgend verslag nopens den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen in de bijzonderheden mededeeling zal worden gedaan en waarvan de hoofdtrekken de navolgende zijn:

Er zullen drie rijkskweekscholen worden opgerigt. Met het oog op de plaatselijke gesteldheid, de aanwezige of te verkrijgen hulpmiddelen en andere omstandigheden, welke op eene beslissing van invloed behoorden te zijn, is de keuze bepaald op Groningen, Haarlem en 's Hertogenbosch. De kweekscholen zullen hoofdzakelijk dienen tot opleiding van hulponderwijzers; de gelegenheid tot vorming van hoofdonderwijzers zal er evenwel insgelijks aangeboden worden. De cursus zal vier jaren duren. Elke school zal 40 kweekelingen tellen. Die van de drie eerste jaren van den cursus zullen in het gebouw der kweekschool, die van het laatste jaar daarbuiten worden gehuisvest en gevoed. Het onderwijs zal aan een voldoend getal kundige en geschikte onderwijzers worden opgedragen. Volgens eene voorloopige raming zal voor elke kweekschool eene jaarlijksche uitgave van ongeveer *f* 50,000 worden vereischt.

Normaallessen zullen in elke provincie verbonden worden aan eene of meer voortreffelijke lagere scholen. Aanvankelijk is het voornemen, zich tot 22 inrigtingen van dien aard te bepalen. Haar doel zal zijn het vormen van hulponderwijzers, en voor zooverre daartoe door het oprigten van openbare scholen voor meisjes gelegenheid moge ontstaan, ook van hulponderwijzeressen. Het onderwijs zal theoretisch en praktisch zijn. Daartoe zullen worden toegelaten jongelieden uit de gemeente en van elders uit de provincie, terwijl de kweekelingen bij scholen in de gemeente-zelve en in naburige gemeenten van het theoretisch onderwijs gebruik zullen kunnen maken. Aan de jongelieden van elders zal eene jaarlijksche toelage van *f* 200 à *f* 250 van rijkswege verleend worden voor kost en inwoning. Voor hen uit de gemeente zal die toelage, bestemd tot het aanschaffen van boeken, schrijf- en teekenbehoeften enz. gemiddeld op *f* 50 worden bepaald. Aan de kweekelingen uit naburige gemeenten zullen ter belooning van betoonden ijver jaarlijksche gratificatien van gemiddeld *f* 25 worden geschonken. Deze verschillende uitgaven, gevoegd bij de belooning aan het onderwijzend personeel toe te zeggen, zullen voor elke inrigting gemiddeld *f* 2500 bedragen, enkele op eenigzins uitgebreider schaal zullen *f* 3000 vorderen. Gezamentlijk zal alzoo eene som van *f* 60,000 worden vereischt.

De derde wijze van opleiding zal daarin bestaan, dat in elke provincie aan een zeker getal daarvoor berekende onderwijzers en, zooverre dit nu reeds mogelijk is, ook onderwijzeressen, eene jaarlijksche toelage van rijkswege ten bedrage van *f* 100 à *f* 200 zal worden verleend, ten einde jongelieden, zoo van de plaats-zelve als uit naburige gemeenten, door het geven van theoretisch onderwijs tot den onderwijzersstand op te leiden. Aanvankelijk schijnt een getal van ongeveer 60 personen, aan welke dergelijke toelagen zullen worden verleend, voldoende. Ter bestrijding dezer uitgave zal eene som van *f* 10,000 noodig wezen.

— Bij het Budget van Oorlog, bedragende *f* 11,950,000, wordt uitgegaan van deze denkbeelden: Het koloniale leger vordert ruimen bijstand, van daar dat meer aanmoediging tot vrijwillige dienst noodig is. De miliciens moeten doorgaande meer geoefend worden. Eene nieuwe militie-wet is bij het ministerie in behandeling. De Minister hoopt, dat zij nog in deze zitting overwogen en aangenomen zal kunnen worden. Hij zeide, dat ook verbetering in de wapenen moet worden gebragt. Het wets-ontwerp op de amortisatie stelt het bedrag der amortisatie op 3 millioen gulden.

—Het spoorweg-ontwerp, waarin de aanvraag der bekrachtiging van sommige artikelen, zoowel betreffende den Noorder- als Zuiderspoorweg, worden gedaan, is bij de staten-generaal ingekomen en onmiddelijk in de sectien onderzocht. De rapporteurs zijn reeds benoemd en men verwacht eerstdaags het voorloopig verslag. De agitatie over het deel van het ontwerp, dat den Zuider-spoorweg betreft, is zeer groot. Amsterdam en Utrecht, die Utrecht als centraal punt wenschen en voorts de rigting over Kuilenburg en Bommel naar 's Hertogenbosch en vervolgens naar het Zuiden in den linker-Rhijnoever, bewegen hemel en aarde, om het ontwerp te doen vallen. Wij gelooven echter niet, dat zij daarin slagen zullen; althans naar de benoemde rapporteurs te oordeelen, schijnt het verslag niet ongunstig te zullen zijn.

Leyden, 4 Oct. Met leedwezen deelen wij mede, dat de heer J. A. Susanna eergisteren in den vroegen morgen, na eene kortstondige ziekte, uit ons midden is weggenomen. Hij was en als administrateur bij 's rijks museum van natuurlijke historie en als lid der plaatselijke schoolcommisie en in andere betrekkingen met kunde, ijver en naauwgezetheid werkzaam, zoodat zijn gemis niet alleen door nabestaanden en vrienden, maar ook in andere kringen gevoeld zal worden. Ook in de letterkundige wereld is zijn naam niet onbekend: men dankt hem o. a. eene *Levensschets van Hendrik Boie*, (in der tijd conservator aan het museum van natuurlijke historie en in 1825 met eene wetenschappelijke zending naar Oost-Indië vertrokken, doch van daar niet teruggekeerd) 1834, de uitgave van Bilderdijks *Aanteekeningen op de gedichten van Antonides*, 1836, en een *Levensschets van Coenraad Jacob Temminck*, geschreven voor het laatst verschenen deel *Handelingen van de maatschappij der nederl. letterkunde*, van welke hij sedert 1833 lid was.

— Het tijdschrift *de Vereeniging*, uitgegeven door Ds Heldring, bevat het berigt, dat de Hollandsche commissaris te Nagasaki in Japan sterk is tegen de zending in Japan, en geene Hollandsche zendelingen in dat rijk toelaten wil. Zelfs heeft hij Japansche beambten, die Nieuwe Testamenten hadden willen aannemen, overgehaald om die te weigeren.

ENGELAND.

De stad Aberdeen heeft het eere-burgerschap aan lord John Russell aangeboden. Bij die gelegenheid heeft deze staatsman eene redevoering uitgesproken, ten aanhoore van omstreeks 3000 personen. Daarin heeft hij met betrekking tot de Italiaansche kwestie het volgende gezegd:

»Nadat de keizer der Franschen dit jaar Lombardije veroverd had, legde hij eene verstandige en grootmoedige verklaring af, dat zijn oogmerk niet geweest was, om Lombardije voor zich-zelven te winnen, doch dat de Italanen vrije burgers van een groot rijk zouden worden. De Italianen, zoowel in Toskane, Modena en Parma als in Lombardije, gedroegen zich overeenkomstig deze verklaring, en vormden tijdelijke en voorloopige regeringen, terwijl zij betuigden, dat zij vervolgens vrije burgers van dat groote rijk wenschten te zijn. En nu vraag ik, of er eenig kwaad bedreven is? Want mijn gevoelen ten opzigte van de regeling hunner eigene belangen is, dat dit niet veel verschilt van de regeling, die een man in zijn eigen huis maakt. Tegelijkertijd is het waar, dat iemand zoodanig kan huishouden, dat hij zijn buurman overlast aandoet en de overheid verpligt is tusschenbeiden te komen. Doch heeft iets van dien aard in Italie plaats gehad? Kan iemand zeggen, dat de rust in Milaan, in Modena, of Florence zoo verstoord werd, dat de tusschenkomst van naburen, hetzij van Oostenrijk of van anderen, noodzakelijk werd? Integendeel, het volk, dat pas mondig werd en gedurende vele jaren onder vreemde heerschappij verkeerde, zoodat men allezins buitensporigheden had kunnen verwachten jegens personen, die zoo hatelijk in hun oog waren, gedroeg zich zoo ordelievend,

als ware het sedert langen tijd eene vrije natie. Daarom zeg ik, dat, ofschoon wij geen aanspraak kunnen maken, deel te hebben gehad aan het herstel der Italiaansche vrijheid, en hoewel wij, om zeer gezonde redenen, toezagen en in het afgeloopen voorjaar niet mede streden, wij gehouden zijn te verklaren, zoo als wij reeds verklaard hebben, luide en plegtig te protesteren tegen de inmenging van eenige buitenlandsche mogendheid, waardoor de Italiaansche natie belet zou worden hare eigene belangen te regelen. en daarom zullen wij slechts onder één voorwaarde deel nemen aan een congres, wat ook de bepalingen zijn mogen van het tractaat, hetwelk daartoe leiden kan, namelijk: dat, indien buitenlandsche legers op de been worden gebragt, ten einde de vredesvoorwaarden, welke die ook zijn, met geweld aan de Italianen op te dringen, in strijd met de regten des volks, indien dit het beginsel van een congres zij of daarvan het gevolg kan worden, Engeland zich alsdan onthouden moet en daaraan geen deel nemen zal. Doch ik ben overtuigd — en dit is de taal van de beide mogendheden (Oostenrijk en Frankrijk) dat wat ook hare zienswijze zijn moge aangaande de vroegere gebeurtenissen (en Oostenrijk moet natuurlijk de omwentelingen in Modena en Toskane afkeuren), geen harer het voornemen heeft, om de besluiten van het volk met geweld ter zijde te stellen." — Lord John Russell zegt vervolgens, dat de uitdrukking »Europeesch evenwigt" eigentlijk »onafhankelijkheid der verschillende staten in hunne eigene aangelegenheden te kennen geeft en dat het belang, zoo wel als de wensch van Groot-Brittannie medebrengt, dat zulk een onafhankelijkheid in het kiezen eener regering, van welken aard die ook zij, aan elke natie in Europa gewaarborgd worde." »En zijt thans verzekerd," zoo besloot hij, »dat wat mij betreft en zoo lang de portefeuille van buitenl. zaken aan mij toevertrouwd is, ik den naam, den invloed en het gezag van Groot-Brittannie voor geen laaghartige oogmerken of baatzuchtige bedoelingen zal trachten te bezigen. Ons land is een baken, waardoor het overige der wereld gered worden kan. Het is geenszins onze taak aan de natien voor te schrijven, wat haar te doen staat; dit zou eene verregaande aanmatiging zijn; doch het is onze pligt te doen hooren de taal van eene vrije natie, gevormd uit welgezinde en trouwe onderdanen eener vorstin, welke alleen regeert door de genegenheid en liefde van haar volk."

Deze redevoering heeft aan de bladen eene rijke stof tot polemiek opgeleverd:

De *Times* is in zooverre daarmede ingenomen, als daarin op den voorgrond staat, dat de eerste voorwaarde van Engelands toetreding tot een congres is: de erkenning van het regt der bevolking, om haar eigen bestuur te regelen. Overigens schijnt het blad bij voortduring bezorgd te zijn omtrent het lot der Midden-Italiaansche staten en raadt hun aan, vooral hunne eigene krachten te ontwikkelen met het oog op hetgeen gebeuren kan. De *Daily News* en de *Morning Advertiser* zijn ten hoogste ingenomen met de rede van den minister van buitenlandsche zaken en keuren Engelands staatkunde in allen deele goed. Ook laatstgemeld blad geeft, in zijn ijver voor de nationale zaak van Italie, de bevolking den raad op hare hoede te zijn, terwijl het er bijvoegt dat zij niet te veel vertrouwen mag op de verzekering, dat de vervallen verklaarde dynastiën niet door kracht van wapenen hersteld zullen worden. Het geeft te verstaan, dat die verklaring geen zekerheid geeft, want het is ligt mogelijk, dat men nu tot eene vermomde interventie de toevlugt zal nemen. De *Morning Post*, de groote voorstander der Fransch-Engelsche alliantie, zegt dat Frankrijk evenzeer als Groot-Brittannie belang heeft bij eene liberale oplossing der Italiaansche kwestie, eene oplossing, waaraan de meest aanzienlijke mannen van het Schiereiland hunne adhaesie gegeven hebben. De conservatieve *Standard* juicht de rede van lord John Russell wel is waar toe, maar komt tot de slotsom, dat het goede, hetwelk de tegenwoordige regering in hare gedragslijn ten aanzien der Italiaansche kwestie kenmerkt, eigentlijk de voortzetting is van het werk, door het vorige ministerie begonnen, en als zoodanig dingt zij veel af op de goedkeuring, welke aan lord John Russell's rede ten deel valt. De *Morning Herald*, het orgaan van lord Malmesbury, gaat ten opzigte van dit laatste veel verder dan de *Standard*. Het schrijft al het goede, dat Engeland in de Italiaansche kwestie gedaan heeft, uitsluitend aan het vorige bewind toe; terwijl het de politiek van het tegenwoordig kabinet streng afkeurt. Engeland heeft, volgens dat blad, opgehouden onzijdig te zijn. Zijne staatkunde heeft veel overeenkomst met die van 1847, toen aan lord Minto de bekende zending in Italie werd opgedragen.

— De gouverneur der Kaapkolonie, sir Grey, die door het ministerie Derby werd teruggeroepen, is in Engeland teruggekeerd. Volgens geloofwaardige berigten is hem door de tegenwoordige regering het aanbod gedaan, om weder als gouverneur naar de Kaap de goede Hoop terug te keeren.

FRANKRIJK

Te Zurich schijnt men niet te kunnen eindigen. Oogenschijnlijk zijn het de oostenrijksche staatslieden, die de beëindiging vertragen. Dit is wel te betreuren, want het provisioneel bestuur in Italie kan daardoor misschien tot hevige maatregelen overgaan. Mogelijk rekent Oostenrijk hierop, maar 't is te hopen, dat deze berekening, zoo zij bestaat, verkeerd uitkomt, en dat de vastheid der provisionele besturen in Italie er nieuwe wanordelijkheden beletten zal.

Brieven uit Rome bevestigen, dat de zamenkomsten tusschen den heer de Grammont en kardinaal Antonelli voortduren. Dit beteekent eigentlijk, dat men de hoop nog niet heeft opgegeven, om den paus te bewegen, een regeringsstelsel aan te nemen, dat de Romagna weder onder zijn bestuur zal terugbrengen.

Ik heb u nog een tijding mede te deelen, die niet van gewigt ontbloot is. Men verzekert dat een bataillon belgische troepen deel zal uitmaken van de fransch-engelsche expeditie tegen China. Dit feit zou, de goede verstandhouding bewijzen, die tusschen Frankrijk, Belgie en Engeland bestaat, en waartoe de koning der Belgen, gedurende zijn verblijf te Biarritz, ongetwijfeld heeft bijgedragen. Voor 't overige schijnt het dat de fransche politiek op dit oogenblik tot een meer innige toenadering tot Engeland genegen is. De aarzeling, de langzaamheid, waarmee Oostenrijk aan het sluiten van den vrede werkt, zijn of oorzaak of bewijzen dezer strekking.

Generaal Martimprey, opperbevelhebber van de zee- en landmagt in Algiers, heeft zich den 6den Oct. te Algiers aan boord van de *Asmodée* naar Nemours ingescheept. Hij zal het opperbevel over de ter dezer plaatse vereenigde troepen op zich nemen, die bestaan uit twee divisien infanterie, een divisie kavallerie en *goums* (Arabische krijgslieden), der drie provincien, die een vrij aanzienlijk hulpkorps vormen. De beide divisien infanterie staan onder bevel van de generaals Yusuf en Walrien-Esterhazy. De kavallerie staat onder de bevelen van generaal Desvaux.

Deze ontwikkeling van strijdkrachten toont aan, dat de expeditie een belangrijk doel heeft. Vooreerst de inneming van Ouchda, waarvan wij in onze laatste berigten reeds gewag hebben gemaakt, en die een eind zal maken aan de woelingen der schatpligtige stammen, die onze marokkaansche grenzen bewonen. Deze onderneming kan ook geschied zijn met het oog op de gebeurtenissen, waarvan Marokko thans het tooneel is, en die tot heden zeer gebrekkig bekend zijn. Zoo is de zoon van Muley-Abdheraman zijn vader niet zoo vreedzaam opgevolgd, als men gezegd heeft. Verscheiden stammen hebben hem geproclameerd, maar tot op dit oogenblik is hij nog niet werkelijk gekozen. Men zegt ook, dat hij een gevreesden concurrent heeft in zijn neef Si-Sliman, van de groote familie der Edressiten, die gerugsteund wordt door de hoofden der magtige orde van Monley-Thaïb. Dit alles kan tot geheel onvoorziene gebeurtenissen aanleiding geven.

De expeditie van generaal Martimprey kan ook betrekking hebben op den oorlog van Spanje tegen Marokko, waarvan de eigentlijke oorzaak, gelijk men weet, het aanwezen der zeeroovers op het Riff is, waarbij alle zeevarende volken van Europa belang hebben, dat zij verdwijnen.

De te Parma op kolonel Anviti gepleegde moord heeft te Londen niet minder sensatie teweeggebragt dan te Parijs. De *Daily News* laat er zich volgenderwijze over uit: » Deze ongelukkige gebeurtenis is een zooveel te grooter verwijt voor ons, daar wij alle dagen ons-zelf het plezier doen, de Italianen geluk te wenschen met de orde, die in de hertogdommen heerscht, en met den eerbied voor de wet, die de massa uit zich-zelf betoont. Evenwel zou het onregtvaardig zijn, Italie verantwoordelijk te stellen voor de misdaad van eenige razenden, en het blad voert dezen moord aan, om Europa te sporen, een einde te maken aan Italies abnormalen toestand.

DUITSCHLAND.

Het rooken van opium schijnt thans ook in Duitschland mode te zullen worden. Men hoort hierover reeds in verscheidene groote steden klagen.

— Te Berlijn is overleden de wereldberoemde aardrijkskundige Karl Ritter, sedert 1820 hoogleeraar bij de Friedrich Wilh. universiteit aldaar. Hij was in het jaar 1779 te Quedlinburg geboren. Met hem is weder een der schitterendste sterren van Berlijn ondergegaan.

Andamanseilanden.

De *Maulmain Advertiser* berigt, dat er in de laatste vier maanden omstreeks 600 menschen zijn gestorven, en dat er nog een gelijk aantal zieke bannelingen onder behandeling van Dr. Gornack is. De stoomboot *Fine Queen* was met een menigte bannelingen aangekomen, en een schip met oproerige cipaijers werd verwacht. Koren en vruchten waren goed gelukt.

CHINA.

Het kabinet van Pekin ademt een bepaald vijandelijken geest. Het groot-tartaarsche opperhoofd Sangkohlinsin is aan het hoofd der zaken, en vestigt hoofdzakelijk zijne aandacht op de verdediging der kusten. Er is een oproeping omtrent het leveren van witte rijst aan de troepen tot de vaderlandsliefde der kooplieden van Shanghae gerigt. Handelsartikelen zijn in alle havens in voldoende hoeveelheid, maar de uitvoer is zeer afgenomen. In Canton is het vertrouwen hersteld, en vele van de verwoeste huizen worden herbouwd. De heer Lay is in zijne pogingen tot de invoering van een nieuw belastingstelsel te Canton, door een gedeelte der vreemde bevolking, zeer tegengewerkt. Er is een stoomboot verongelukt. De *James Hartley* verliet Shanghae den 6den, en den 18den, des avonds te 6 uren, stiet zij op rotsen, ongeveer 70 mijlen van Hongkong. Zij liep toen met een vaart van 11 knoopen in het uur. Een passagier schrijft, dat toen de boot stiet, de schok zeer hevig was, maar zij hield het uit en werd voorwaarts gedreven door de golven, totdat de boeg in de rotsen scheen te boren, toen haar spoed verminderde, zij vol liep en vastraakte. Het schip *Inkerman* van Londen, de *Lousia Bailie* en de schoener *Minnita* zijn op deze wijze in de chinesche zee vergaan.

Te Hongkong is een brand uitgebroken, die aan eigendommen voor een bedrag van $ 100,000 vernield heeft.

Ingezonden stukken.

Eerbewijzingen.

Het B. H. van gisteren bevat een curieus stuk, namelijk eene bespottelijke beschrijving der eerbewijzingen, door de officieele Europesche, en de Chinesche en Inlandsche bevolking van Muntok aan den Resident van Banka gegeven, ter gelegenheid van diens vertrek van daar naar Blinjoe.

De schrijver van dat stuk noemt zich niet, maar schijnt in een zeer vrijzinnige luim geweest te zijn, toen hij het stelde, blijkbaar met het doel, niet alleen, om die eerbewijzingen, maar zelfs den persoon van den Resident van Banka in een belagchelijk daglicht te stellen, en naar zijne laatste zinsnede te oordeelen, ook wel uit onvergenoegdheid, omdat die hoofdambtenaar (dien wij niet kennen, en zoo ver wij ons herinneren kunnen nimmer ontmoet hebben) hem misschien een of andermaal zijn ongenoegen over het uitoefenen zijner dienstbetrekking heeft moeten te kennen geven, en dus om op eene *liberale* wijze daarover wraak te nemen, waartoe de welwillende drukpers in Indië zich tegenwoordig zoo gaarne leent.

Hoe laakbaar de handeling in dezen van den ongenoemden schrijver is, wil ik aan het oordeel van dat Indische publiek overlaten, dat met de zeden en gebruiken van den Inlander bekend is; doch van onzen kant kunnen wij niet af zijn te beweren, dat hij toont onbekend te zijn met al datgene, wat onzen zedelijken invloed op de verschillende natiën, die wij in deze gewest beheerschen, kan bevorderen en handhaven.

Iedereen in Indie weet, behalve hij naar het schijnt, d uiterlijke vertooning bij den Inlander den meesten indruk maa en hem eerbied en ontzag inboezemt voor hen, die boven he gesteld zijn. Het is door die uiterlijke vertooning, die h ontwikkelen van verschillende soorten van eerbewijzingen ten gevolg heeft, dat JAN KOMPANIE meer indruk verwekte, en ook wij te genwoordig zullen verwekken, dan door de grootste vrijzinnighe uit te kramen en onverschilligheid omtrent het decorum van hoo geplaatste personen aan den dag te leggen, waarvan het eerste doo den Inlander niet begrepen wordt, terwijl het tweede hen bloot stelt aan minachting en oneerbiedige ontmoetingen.

De schrijver van dat stuk, die zich over dergelijke eerbewijzin gen ergert, heeft voorzeker nooit die bijgewoond, welke den Gou verneur Generaal bij vertrek of aankomst te Batavia, of bij andere bijzondere gelegenheden gegeven worden, want dan zou hij zoo nie verwonderd gestaan hebben, toen hij te Muntok die Chinesch kattenmuziek en dien optogt met vlaggen en wimpels enz. en gehoord en gezien heeft, tijdens de vertegenwoordiger van den G G. in die residentie zijne hoofplaats verliet, om zich naar ee zijner onderdistrikten te begeven. Immers bij dergelijke gelegen heden hoort en ziet men te Batavia in het *groot*. wat hem t Muntok *in het klein* geërgerd heeft, doch geen, de belangen in I die waardeerende Europeaan zal die eerbewijzingen bespottelij vinden, daar hij weet, dat het prestige van den hoogen rang di medebrengt, en ze *voor den Inlander* noodzakelijk zijn, terwij hij, de weldenkende Europeaan, uit zich-zelf eerder daartoe z mede- dan die tegenwerken, omdat hij de bewustheid heeft, d *de vertegenwoordiger des Konings in deze gewesten*, hoe men oo persoonlijk over hem denken moge, steeds voor de Inlandsch bevolking met de hoogste achting en eerbied bejegend moet wor den.

En nu vragen wij, of de koning ook niet bij bijzondere gelegen heden eerbewijzingen geniet, die zijn vorstelijk aanzien verheffe en eerbied voor zijn persoon inboezemen. Dit ligt in de rede op gesloten of al het ontzag voor den vorst zou verloren gaan. D vertegenwoordiger van den vorst in ons midden heeft door zij lastgeving, en volgens de bestaande bepalingen dezelfde aanspraa op die eerbewijzingen, en billijkerwijze kan men die niet ontzegge aan die hooggeplaatste ambtenaren, die hem in afgelegen gewest vertegenwoordigen, en daar in zijn naam regeren, hetgeen zij ni naar behooren kunnen volbrengen, indien hunne officieele positi niet geëerbiedigd en door allen, die hun ondergeschikt zijn, hoog geschat wordt.

Hindert het nu den schrijver van dat stuk, dat die eerbewijzin gen op eene wijze worden ten uitvoer gebragt, die in het oog va den Europeaan bespottelijk *kunnen* zijn, indien hij zich plaats, ge legenheid en middelen daartoe niet weet voor te stellen, hij, d schrijver, herinnere zich de spreekwoorden: *'s lands wijs, 's land eer*; en: *ieder vogeltje zingt zoo als hij gebekt is*. Moeijelijk, zoo nie onmogelijk valt het, door geheel Indie schoone, welgeoefende mu ziekkorpsen te hebben, en wij gelooven, dat de Resident van Bank evenals de schrijver van dat stuk, bij die gelegenheid liever d van de guides te Parijs, van de grenadiers in den Haag of d stafmuziek te Batavia gehoord zou hebben, dan de zoogenaamd Chinesche en Inlandsche Kattenmuziek, doch wij verzekeren voo al den laatsten, — de eerste bezit te veel Inlandsche kennis, o het niet uit zich-zelven te weten, — dat er nog wel een paar eeuwe zullen verloopen, alvorens Indie dat muziekaal geluk ten deel za vallen, indien het ook al ooit moge gebeuren.

De schrijver van het stuk bezigt de uitdrukking: »Zieda een waar verhaal, hoe de Resident van Banka (de Toean Bezaa zoo als zijn vrijmoedige — dat wil zeggen brutale, reeds alle eerbied voor zijn meester verloren hebbende bediende, dien hoof ambtenaar glimlagchende noemde) zich hormat laat geven, als h de hoofdplaats voor acht dagen verlaat.

Iedere buitenbezitting heeft zijne eigene, bijzondere soort va eerbewijzingen, die daar gebruikelijk zijn en voortvloeijen uit he karakter der bevolking, die soms al zeer lastig en voor het ge hoor niet minder onaangenaam zijn. Wij kennen den Reside van Banka niet, zoo als wij reeds gezegd hebben, doch durve vooronderstellen, op eigen ondervinding afgaande, daar wij zo dikwijls in die ceremoniën hebben gedeeld, dat hij *persoonlijk* wel van ontslagen wenschte te zijn, doch dienst en *pligtshalve* zi daaraan *onderwerpt* en daarom beschouwen wij die uitdrukking a een bewijs te meer van den wrok, dien de schrijver tegen de persoon van den Resident koestert.

Wij kunnen ook niet zeggen, dat de schrijver veel eerbied voo den *goeden* G. G. DUYMAER VAN TWIST aan den dag legt. Di uitdrukking *goeden*, komt ons al zeer zonderling voor en is vo verschillende uitleggingen vatbaar. Wij willen niet hopen, d de schrijver hier het Fransche *Bonhomme* op het oog gehad heeft want dit beteekent niet veel, integendeel stelt iemand in een be spottelijk daglicht. Intusschen willen wij, indien wij geroepe waren de handelingen en daden van dien G. G. te beoordeelen waartoe wij ons geenszins geregtigd achten, ronduit verklaren dat het Reglement op de eerbewijzingen, door hem gearresteerd niet onder de doelmatigsten van zijn bestuur gerangschikt ka worden, en wij twijfelen ten zeerste, of die gewezen Oppe landvoogd daartoe later, na zijne reizen over Java en Sumatr zou zijn overgegaan. Immers het is eene geheel mislukte poging om een zoogenaamden druk der Inlandsche bevolking weg t nemen. Bij zijn bezoek toch der Residentie Preanger-Regentschappe was de toevloed der bevolking zoo groot, en waren de eerbewij zingen op zoo groote schaal, dat hij zijne verwondering, zoo nie ongenoegen aan den Resident betuigde, die daarop eenvoudig an woorde, dat hij het reglement had willen ten uitvoer leggen, doc niet verhinderen kon, dat hoofden en bevolking *eigenwillig* op d been waren gekomen, dewijl het geven van eerbewijzingen aan den G G. zoo zeer door gewoonte en gebruik ingeworteld was, dat gee reglement daaraan perk kon stellen, en zij het als een teeken va minachting voor H. D. persoon van hunne zijde beschouwden, in dien zij niet al hun vermogen, al werden zij daartoe ook nie geroepen, inspanden, om dat bewijs van eerbied aan zijn hooge persoon af te leggen.

Wat daartegen te doen?

Niets! De *goede* G. G. *Duymaer van Twist* moest het zic getroosten, en zoo ging het in iedere residentie....... Een re van een G. G. is voor de Inlanders een feest. Van uren ver kome zij, om dien doorluchtigen persoon te zien en, even als bij ons ge oud wijf bij het spinnewiel blijft, wanneer de koning in staats in het openbaar verschijnt, even zoo gaat het op Java, als de G G. reist. Het reglement heeft alzoo het doel gemist, en wij hope dat het dat ook nooit bereiken zal; want wij beschouwen het a geheel in strijd met den zedelijken invloed, dien het weinige aa tal Europeanen in deze gewesten bij de millioenen Inlanders, d zij moeten besturen, moet kunnen verwekken, en die, zoo la wij Indië bezitten, de hoogste steun geweest is van ons gezag dat voortdurend moet zijn.

Lieden, zoo als de schrijver van bedoeld stuk, die uit personalit of onbekendheid met zeden en gebruiken, datgene gispen en op baar bespotten, wat noodzakelijk is tot behoud van onzen zede ken invloed, deden beter deze gewesten te verlaten, om hun zoogenaamde vrijzinnigheid niet dagelijks te ergeren. Indië er niet bij verliezen, integendeel winnen. Willen zij daartoe niet sluiten — welnu, zij dragen dan hair en baard *à la mécontent*, opdat ieder hen moge kennen en zich voor hen wachten.

BATAVIA, 24 Nov. 1859. (*Redactie.*)

Bij het ter perse leggen dezes, ontvingen wij nog volgende berigt:

☞ Het diner, waarvan boven gesproken is, plaats hebben op Dingsdag a. s., tot bijwoning waarv de vice-president en de leden van den raad van Ind de commandanten der zee- en landmagt en verde autoriteiten door de commissie, hiervoor gevormd, persoon zijn uitgenoodigd. De uitnoodiging is door len aangenomen.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
November	17	Ned. Indisch	Faidool Rachman	Said Oemar Alie	Batavia	16 Nov.	Lampogns
"	20	Engelsch	Eglantine	J. Stewart	Manila	20 Oct.	Liverpool
"	22	Hamburg	Nancij	F. Jacobsen	Hongkong	2 Nov.	Hamburg
"	—	Amerikaansch	Rathing	J. E. Stoddard	Amoij	6 "	New-York

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Novemb.	24	Nederlandsch	schip	Staatsraad Baud	T. de Jong	Uit zee terug		van Ommeren, Rueb & Co.
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Palembang	W. A. J. Kuller	Soerabaija	22 Nov.	W. Cores de Vries.
"	—		bark	Alosmanie	Sech Abdul Rachman	Singapore	8 "	Buijs, Jacobsen & Co.
"	—	Nederlandsch	"	Eduard Marie	Mr F. Remmers	Cheribon	19 "	Schimmelpenninck & Co.
"	—	Amerikaansch	schip	Boston	J. Potter	Calcutta	26 Oct.	Paine, Stricker & Co.
"	24	Nederlandsch	bark	Nicolaas Witzen	B. T. Stoffels	Pacalongan		B Kopersmit & Co.
"	—		"	Economist	Olivier	Singapore		E. Moormann & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Timbang	Po. Wongso	Siam	5 Oct.	Gezagvoerder.
"	—	Z. M.	stooms.	Merapie ... Kapt. Luit. t/z.	A. F. Siedenburg	Singapore		
"	—	Engelsch	"	Bahiana	G. G. Esqui,	"		Pitcairn, Syme & Co.
"	25	Nederlandsch	bark	Cortgene	Dunlop	Rotterdam	12 Aug.	Reynst & Vinju.
"	—	Amerikaansch	schip	R. B. Forbes	Ballard	Amerika	27 "	Paine, Stricker & Co.
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Cheribon	23 Nov.	Levert & Co.
"	—	"	bark	Faidool Rachman	Said Ba-alie	Lampongs	" "	Buijs, Jacobsen & Co.
"	—	"	brik	Marzoek	Sech Bagawie	Banka	18 "	B. J. Jacobs.

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
November	24	Ned. Indisch	stooms.	Macasser	A. G. Bosch	Bencoelen en Padang
"	—	"	"	Batavia	C. C. L. Neijts	Singapore
"	—	"	bark	Yoeserin	Sech bin Alkaf	"
"	25	"	"	Ania Balgair	Sech bin Soenkar	Cheribon
"	26	"	"	Alnoer	Sech Sultan bin Achmat	Samarang
"	—	"	brik	Atiatool Rachman	Sech Bafadel	Banka
"	—	Nederlandsch	bark	Johannes Christian	Obelt	Nederland

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Jan Pieterzoon Koen	P. A. C. Hugenholtz	Samarang en Soerabaija	Hagger & Schuurman.
"	"	Sophia Koningin der Nederlanden	L. A. Klein	Rotterdam	Schimmelpenninck & Co.
"	"	Dolfijn	C. B. Brandligt	Nederland via Soerabaija	"
"	"	Eduard Marie	M. F. Remmers	China	"
"	"	Johannes Anthonius	F. Metz		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	"	Cheribon	Coers		"
"	"	Per Aspera ad Astra	J. Admiraal	Nederland via Tjilatjap	"
"	"	Bellona	J. O. Kluin		J. Cezard & Co.
"	"	Baldrdijk	M. Löschen		Morgan, Melbourn & Co.
"	"	Maria Magdalena	Willenbrink	Nederland	C. Bahre & G. Kinder.
"	schip	Soerabaija	de Boer	Rotterdam	Busing, Schröder & Co.
"	"	Cornelia	G. de Vries	Soerabaija	van Ommeren, Rueb & Co.
"	brik	Koerier	F. A. Rotgans	Nederland	"
"	bark	Ridderkerk	Teerlink		B. Kopersmit & Co.
"	"	Java	S. S. van Dam		"
"	schip	Elipse*	C. J. Doeksen		"
"	bark	Delftshaven	C. Schaap		"
"	"	Economist	Olivier		E. Moormann & & Co.
"	"	Nederland en Oranje*	van Ruijven		Dümmler & Co.
Ned. Indisch	brik	Fathal Nassar*	Said bin Segaf	Soerabaija	B. J. Jacobs.
"	bark	Fathul Karim	Said bin Oemar Fagie	Samarang	"
"	"	Saijool Gair*	Sech Basarahiet	Cheribon	Buijs, Jacobsen & Co.
"	"	Al Osmanie*	Sech Bahasoan	Singapore	"
"	schip	Al Osmanie*	Sech Abd. Rachman		"
"	brik	Roodathool Jena*	Moh. Said	Samarang en Banjermass.	"
"	"	Hairol Baie*	Sech Arfan		"
"	"	Marzoek*	Said Alhabassij		"
"	"	Cheribon Packet*	W. F. Massingham		Pahdel & Stiehaus.
Engelsch	"	Saugeen*	Knight	Soerabaija	B. van Leeuwen & Co.
"	stooms.	Bahiana*	Grindle		Pitcairn, Syme & Co.
"	bark	Richard Thornton*	Sinclair	Londen	Martin, Dyce & Co.
"	"	Nemesis*	Young	Engeland	The Borneo C. Limited.
Deens	"	Herluf Trolle*	A. C. Wandall		C. Bahre & G. Kinder.
"	"	Ludwig Holm*	L. Leigh		"
"	schip	Maria Christina*	C. Voss		E. Moormann & Co.
Hamburgsch	bark	Arracan*	Kuhlker		Busing, Schröder & Co.
"	"	Amazone*	C. F. Riese	Holland	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
Zweedsch	"	Superior*	Cullberg	Nederland	"
"	schip	Prins Carl*	Bergman		J. Cezard & Co.
"	bark	Avik*	Ahlborg	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
"	"	Hedwig*	Sjögren	Stockholm	Busing, Schröder & Co.
Sard	"	Lijdia*	Bogana		"
Oldenburg	"	Oldenburg*	H. H. Binger		"
"	schooner	Alfred Hermann*	W. Brummer		E. Moormann & Co.
Fransch	bark	Fernand*	J. M. Blanchet	Nantes	"
Amerikaansch	"	Oriental*	Parker	Bremen	Maclaine, Watson & Co.
Mecklenburg	schip	Alt Mecklenburg*	Gresser	Sydney	"

Aangekomen schepen te *Soerabaija*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
November	9	Nederlandsch	bark	Cornelia Geertruida	O. E. Hoeksma	Savoe
"	—	Ned. Indisch	"	Eljezer	Said Bakar	Sumbawa
"	10	"	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Samarang
"	—	Balisch	bark	Poospa	Tjoa Tianglin	Balie
"	11	Ned. Indisch	"	Hoseeng	Intje Lanang	Probolingo
"	—	"	"	Little Tot	Katjoong	Batavia
"	—	Nederlandsch	"	Christina Helena	C. Tjebbes	Banka
"	13	"	"	Johannes Hendrikus Ferdinaud	G. H. Lodewijks	Batavia
"	—	Deensch	"	Cecrops	J. Davidson	"
"	14	Engelsch	"	Him Hokhien	G. Taijlor	Beleling
"	—	Ned. Indisch	"	Wilhelmina Cox	H. F. Reisiger	Batavia
"	—	"	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	"
"	15	"	bark	Fulkus So-oot	Sech Baoezeer	Sumanap
"	16	"	"	Hing Thaij	Amat	Balie (Boleling)
"	—	"	stooms.	Palembang	W. A. Kuller	Batavia
"	—	Nederlandsch	bark	Tonia	C. F. Zeeman	"

Vertrokken schepen van *Soerabaija*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
November	10	Nederlandsch	bark	De Goede Verwachting	W. L. Verschuur	Nederland
"	—	Z. M.	stooms.	Phoenix ... Luit. t/z. 1ste kl.	W. B. F. Escher	Koers stellende om de West
"	—	Ned. Indisch	bark	Almok Tasam	Said Alhabassij	Banjermassing
"	11	Balisch	"	Gruda	M. Haberbier	Balie
"	—	Ned. Indisch	"	Coquette	J. van Zalingen	Timor Koepang
"	—	Nederlandsch	"	Buitenzorg	H. H. Ruhaak	Nederland
"	12	Ned. Indisch	"	Bingseeng	Saniman	Balie
"	—	"	"	Venus	Jan	" (Badong)
"	—	Nederlandsch	"	Welvaart	J. N. Mooi	Tjilatjap
"	—	Amerikaansch	"	Spitfire	J. W. Areij	Nederland
"	—	Nederlandsch	"	Quatre Bras	F. B. Bondix	"
"	13	Ned. Indisch	"	Salma	Said Segaf	Banjermassing
"	—	"	"	Voolkoos Seroer	Sech Bahazoan	Sumanap
"	—	"	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Batavia
"	15	Nederlandsch	bark	Nieuw Lekkerland	M. B. Hoffman	Nederland
"	—	Ned. Indisch	"	Little Tot	Kathoeng	Pasoeroean
"	16	Engelsch	"	Nina	W. Lingard	Balie
"	—	"	"	Crouch Brothers	G. Crouch	Nederland
"	—	Nederlandsch	"	de Nederwaard	D. Kwakkelstein	"
"	—	"	"	Den Elshout	B. J. Bonjer	"
"	—	Ned. Indisch	"	Hoseeng	Intje Lanang	Pasoeroean
"	—	"	"	Wilhelmina Cox	H. F. Reisiger	Grissee
"	—	"	stooms.	Batavia	C. C. L. Neijts	Batavia
"	—	"	"	Menado	A. A. Outeron	Macasser

In lading liggende schepen *te Soerabaija*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Deensch	schip	Cecrops	Davidson	Bushire	Fraser, Eaton & Co.
Nederlandsch	"	Helena Constantia	R. M. Donema	China	"
"	"	Johannes Hendrikus Ferdinand	Lodewijks	Nederland	"
Hamburg	"	Herschel	Hauschild		Mathieu, Ebbs, Ruys & Co.
Amerikaansch	"	Witch	Hultman	Boston	"
Nederlandsch	"	Generaal Michiels	D. de Wilde	Rotterdam	Schimmelpenninck & Co.
"	"	Hollandia	C. C. Ruig	Samarang	"
Ned. Indisch	"	Java	J. Wortington	Batavia	"
Nederlandsch	"	Vier Gezusters	J. Bik	Rotterdam	B. Kopersmit & Co.
"	"	Nederland en Oranje	Rosier	Nederland	"
"	"	Japan	Muller	Holland	B. J. van Eck & Co.
"	"	Scheveningen	Annokkee		E. ten Brink & Co.
"	"	Neerlands Koningin	G. Geerling		"
"	"	Herman de Ruiter	P. J. Feijut	Nederland	"
"	"	den Elshout	B. T. Bonjer	Nederland	"
"	"	Johanna Maria	L. J. Wilhelmie	Nederland	"
"	"	Agatha & Maria	W. B. van Zijp	Amsterdam	P. Kervel & Co.
"	"	Mentor	Duinker	Amsterdam	"
Engelsch	bark	J. O. Rose	Ballard	Batavia	Hill Breekman & Co.

In lading liggende schepen te *Samarang*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Alblasserdam	J. Thoen		
"	"	Catharina Maria	A. Schuchard	Nederland	Mac Neill & Co.
"	"	Calypso	D. R. Nolles	Nederland	"
"	"	Telegraaph	P. B. Rulofs	Nederland	B. Kopersmit & Co.
"	"	Commercie Compagnie	G. J. Bauker	Nederland	Mac Neill & Co.
"	"	Pieter Schoenmaker	J. J. van Varelen	Nederland	Dorrepaal & Co.
"	"	Hendrika	W. H. Bonn	Nederland	"
"	"	Ferdinand en Louis	J. K. de Weerd	Nederland	van Maanen & Co.
Deensch	"	Calloe	P. C. Schradt	Nederland	Mac Neill & Co.
Nederlandsch	"	Emilie	A. de Wolff	Nederland	Wermuth & Co.
Ned. Indisch	"	Fathal Hair	Sech Bahaloan	Padang	Gezagvoerder.
"	"	Sara Eleonora	D. Schuijmer		"
"	"	Joen Goean	Lim Tiauw Kie	Batavia en Cheribon	Dorrepaal & Co.
"	"	Bintang Timor	Lebeh Achmat		Gezagvoerder.
"	"	Srie Nagara	Intje Kandar		"
"	brik	Alrachmans	Moh. Seman		"
"	"	Hap Eng	Tan Kie	Banjermassing	"
"	schoener	Bintang Toedjoe	C. F. Beasleij	Riouw en Singapore	"
Fransch	schip	Jules Cezard	F. Lesergeant	Frankrijk	Dorrepaal & Co.

Aangekomen schepen te *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	DATUM.	VAN.
November	10	Ned. Indsch	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	8 Nov.	Batavia
"	—	"	bark	Batavia	Oeij Holian	7 "	Pecalongan
"	7/	Z. M.	stooms.	Ardjoeno	Kapt. Luit. t/z. van Hasselt.	8 "	Banjermassing
"	12	Ned. Indisch	bark	Taijip Kween	Djamain	31 Oct.	"
"	14	"	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	13 Nov.	Soerabaija
"	—	"	"	Palembang	W. A. J. Kuller	12 "	Batavia
"	15	"	bark	Joen Goan	Lim Tiauwkie	4 Oct.	Riouw
"	—	Nederlandsch	"	Pieter Schoenmakers	J. J. van Varelen	4 Nov.	Batavia
"	—	Fransch	schip	Julies Cezard	F. Lesergeant	28 Oct.	Tourane
"	—	Deensch	bark	Falloe	J. C. Schmidt	10 Nov.	Batavia
"	16	Nederlandsch	"	Hendrika	U. H. Bonn	11 "	"
"	—	Ned. Indisch	"	Bintang Timor	Lebee Achmat	29 Oct.	Muntok
"	—	"	schoener	Bintang Toedjoe	C. F. Beasleij	4 "	Riouw
"	—	Nederlandsch	bark	Ferdinand en Louis	J. K. de Weerd	11 Nov.	Batavia

Vertrokken schepen van *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
November	11	Ned. Indisch	schoener	Hong An	Lim Kwi Soeij	Indramaijoe
"	—	Nederlandsch	bark	Sara Alida Maria	S. Stapert	Cheribon
"	12	Ned. Indisch	"	Denok Bientang Bareleeh	Mohamat Taheer	Grissee
"	—	"	"	Oeij Sinjo	Kauw Bien	Pecalongan en Batavia
"	—	Zweedsch	schip	Kronprinzen	C. E. Bothen	Cheribon
"	—	Z. M.	stooms.	Ardjoeno	Kapt. Luit. t/z. van Hasselt	Batavia
"	13	Nederlandsch	bark	Maleijer	P. R. Bok	Pecalongan
"	—	Ned. Indisch	"	Kiem Heg Ing	Oeij Bok Ing	Grissee
"	—	"	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Batavia
"	16	"	"	Oenarng	S. van Hulsteijn	"
"	—	"	"	Palembang	Kuller	Soerabaija
"	17	"	bark	Ellen	F. A. P. Wentholt	Japara
"	—	Nederlandsch	"	Johanna en Geertruida	P. Flens	Batavia

Aangekomen schepen te *Pasoeroean*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN.
November.	3	Engelsch	bark	Reallura	H. H. Gibbs	Soerabaija
"	—	Nederlandsch	"	Euterpe	A. Kuipers	"
"	5	"	"	Kosmopoliet	S. Bouten	"
"	6	"	"	Sirius	H. Mulder	"
"	7	"	"	Kemanglen	J. W. Moller	"
"	—	"	"	B. W. v. Dam v. Isselt	J. C. Kolm	"
"	14	Amerikaansch	schip	Spitfire	J. W. Areij	Soerabaija
"	—	Ned. Indisch	schoen.	Coquette	J. van Zalingen	"

Vertrokken schepen van *Pasoeroean*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
November	7	Nederlandsch	bark	Ida Wilhelmina	B. P. van Wijland	Boni
"	8	"	"	Jan Schouten	J. Coening Meijer	Nederland
"	—	"	"	Doctrina & Amicitia	J. C. Strootman	"
"	10	"	schip	Johannes Christiaan	C. van Heemstede Obelt	"
"	11	"	"	Kosmopoliet	J. Bouten	"
"	12	"	"	Krimpenerwaard	P. van Twist	" via Batavia

In lading liggende schepen te *Pasoeroean*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.	
Nederlandsch	bark	Minister Pahud	F. Kievet	Nederland	Mathieu, Ebbs Ruis & Co.	Soerabaija.
"		Euterpe	A. Kuipers	Nederland	Schimmelpenninck & Co.	
"		Sirius	H. Mulder	Nederland	B. Kopersmit & Co.	Soerabaija.
"		Kemanglen	J. Moller	Nederland	J. F. van Leeuwen & Co.	"
"		E. W. v. Dam v. Isselt	J. C. Kolm	Nederland		
Engelsch		Reallura	H. H. Gibbers	Nederland	Fraser Eaton & Co.	
Amerikaansch		Spitfire	J. W. Areij	Nederland	"	

Aangekomen schepen te *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	7	N. I.	bark	Kalimantan	Lie Oentat	Batavia
"	8	"	"	Kimweh	Tjen-Ing	Riouw
"	10	"	"	Bintang Timor	Achmat	Muntok
"	—	Ned.	"	Prins Maurits	Bart	Soerabaija
"	—	N. I.	stooms.	Samarang Packet	Scheel	Batavia
"	11	Ned.	bark	Eduard Marie	Remmers	Tegal
"	—	N. I.	schoen.	Fathal Gair	Billadram	Pontianak
"	—	Ned.	schip	Elisabeth	Harms	Pecalongan

Vertrokken schepen van *Cheribon*.

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	7	N. I.	bark	[illegible]	Tiauwkid	Grissee
"	—	"	stooms.	Samarang Packet	Scheel	Samarang
"	11	"	bark	Anbet Salim	Said Oemar	Indramaijoe
"	12	"	"	Bintang Timor	Achmat	Samarang
"	—	"	brik	Cheribon Packet	Massingham	Batavia
"	—	"	schoen.	Fathal Hair	Billadram	Palembang
"	—	"	bark	Kalimanten	Oentat	Banjermass.

Aangekomen schepen te *Tagal.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	8	Ned	bark	Eduard Marie	Remmers	Batavia
„	10	N. I.	brik	Joeugoan	Lim Tiokie	Cheribon

Vertrokken schepen van *Tagal.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	10	Ned.	bark	Eduard Marie	Remmers	Cheribon
„	11	N. I.	brik	Joeugoan	Lim Tiokie	Grissee

Aangekomen schepen te *Pecalongan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	7	Ned.	bark	Julie Claire	Oosteroom	Batavia
„	11	N. I.	brik	Tartar	Ingpan	Indramaijoe

Vertrokken schepen van *Pecalongan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	7	N. I.	bark	Batavia	Oeij Holian	Samarang
„	9	Ned.	„	Julie Claire	Oosterdom	Australie

Aangekomen schepen te *Probolingo.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	8	Ned.	bark	Reijerwaard	Sablairolles	Soerabaija.

Vertrokken schepen van *Probolingo.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	9	N. I.	schoen.	Hoseeng	Intje Lauang.	Soerabaija
„	—	„	„	Antilope	Pa Katjoong	„

Aangekomen schepen te *Bezoekie.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	15	Ned.	bark	Koophandel	Crevecoeur	Soerabaija
„	26	Z. M.	stooms.	Gedeh... lt. t/z. 1 kl.	Croes	Boni
„	27	N. I.	schoen.	Katjong	Joenoes	Soerabaija
„	29	Ned.	bark	Maria Magdalena	Willenbrink	„
Nov.	7	„	„	Samarang	Swarts	„
„	9	Ned.	„	Bommelewaard	Loos	„

Vertrokken schepen van *Bezoekie.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Oct.	29	Z. M.	stooms.	Gedeh... lt. t/z. 1 kl.	Croes	Samarang
Nov.	5	Ned.	bark	Koophandel	Crevecoeur	Nederland
„	9	N. I.	schoen.	Katjong	Joenoos	Soerabaija

Aangekomen schepen te *Panaroekan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Oct.	30	Ned.	bark	Sussana en Elisabeth.	Ouwehand	Probolingo.

Aangekomen schepen te *Amboina.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Oct.	1	N. I.	stooms.	Menado	Couteron	Batavia
„	14	„	schip	Faidul Moebarak	Intje Noerdien.	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Amboina.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Oct.	2	N. I.	stooms.	Menado	Couteron	Sam.—Soer.
„	16	„	schip	Alfaik	Sech Baradja.	Soerabaija

MARKTBERIGT.

VAN DEN 25 SEPTEMBER TOT EN MET 8 OCTOBER 1859.

Te AMSTERDAM en ROTTERDAM.

(vervolg.)

Suiker. De stemming bleef voortdurend zeer gedrukt en lusteloos. De groote voorraden en toevoeren zoowel te Amsterdam als in Engeland en de voortdurende lusteloosheid, die algemeen in den handel heerscht, oefenden op de prijzen eenen verderen nadeeligen invloed uit.

De veiling van 81,834 Kranjangs Java suiker op 27 September door de N. H. M. te Rotterdam gehouden, liep echter coulant tot $f\,1\frac{1}{2}$ à $f\,2$ beneden Julij af.

Vóór de veiling werden nog afgedaan 205 Kranjs. No. $10\frac{1}{2}$ slap à $f\,30\frac{3}{4}$, 155 Kranjs. No. $16\frac{1}{2}$ mooi ex *Kersteling* à f 37, en na de veiling 1508 Kranjs. Pekalongan No 15 zeemonster per *Jan van Galen* à f 34 voetstoots van boord, 685 Kranjs. No. $17\frac{1}{4}$ mooi fijn stoom. ex *Nieuwland* à f 38, 357 Kranjs. No. $15\frac{3}{4}$ ex *Amerika* tot $f\,33\frac{1}{2}$, 1623 Kranjs. No. 17 mooi stoom. ex *Atlantic* tot geheimen prijs, 508 Kranjs. No. 17 fraaije kwaliteit ex *Louisa* tot f 35, en 464 Kranjs. No. 11 zeer mooi ex *Eva Johanna* à $f\,32\frac{1}{2}$.

Voor zeilende partijen, van boord te ontvangen, is thans niet meer dan $f\,1\frac{1}{2}$ onder de waardeverhouding der veiling te bedingen. — De voorraad in particuliere handen is nog steeds vrij aanzienlijk en voor uitvoer vertoont zich weinig of geen vraag.

Bij particulieren bestond de onverkochte voorraad op ulto. jl. uit 26603 Kr. en Kan., waarvan 15512 Kr. en Kan. te Amsterdam en 10731 te Rotterdam. Op dat zelfde tijdstip waren bij de N. H. M. nog onafgehaald voorhanden 84906 Kr. en Kan. en 44 Zakken.

Thee. Na het vertrek der laatste mail waren de omzettingen in dit artikel van minder belang. — Als reden daarvoor noemt men het nabijzijn der veilingen en het berigt dat tegen het einde van dit jaar te Rotterdam eene lading van ca. 8000 kisten, directe aanvoer, bij Particulieren verwacht wordt, waardoor koopers meer geretireerd waren, terwijl desniettemin Chin. Congo op 112 à 115 cs., ord. Java-Congo op 108 à 110 cs. gehouden werd.

Rijst. De stemming voor Java blijft vast, daar over het algemeen de oogsten der graansoorten minder voordeelig blijken te zijn dan aanvankelijk verwacht werd. — De omzet in ongepeld bestond te Amsterdam uit: 657 Bu. ex *Beijerkoff* tot $f\,7\frac{1}{4}$, en te Rotterdam uit: 2100 Bu. ex *Maarten* van Rossem tot $f\,7\frac{1}{2}$, 3480 do. ex *Triton* tot $f\,7\frac{3}{4}$, 1000 do. ex *id.* tot $f\,7\frac{1}{4}$ en 3300 do. ex *Resident* van Son tot geheimen prijs. — Aan de markt zijn 8715 Balen Carga aangevoerd per *Kinderdijk*, 4000 do. do. per *Franklin* en 1000 do. do. per *Kersterling.* De voorraad Java bedraagt 21,900 Bu. te Amsterdam en 8900 te Rotterdam.

Van Arracan is niets te melden.

Tabak. De veilingen, waarvan in het vorig berigt melding gemaakt werd, liepen als volgt af: 2100 pakken Java VDS ex *Flede* verkocht van 15 tot $115\frac{1}{2}$ doorééu ca. 62 cs.; 792 pakken do. Malang PA en TW en Tanawangie ex *Kersteling* verkocht van $18\frac{1}{4}$ tot $76\frac{1}{2}$, dooréén $29\frac{3}{4}$ cs., 215 pakk. do. TB, verkocht van 60 à $113\frac{1}{2}$, dooréén ca. 70 cs., benevens 906 pakk. O.-I. van 11 à $11\frac{3}{4}$ cs. — bij inschrijving en uit de hand werden afgedaan: 72 pakk. Java Tempell ex *Kersteling* tot om de 30 cs., 243 do. Siltar, Modjoreto, Ngrowo en Djamboean tot om de 60 cs, 546 do. SBS ex *Kersteling* tot om de 40 cs., 492 do. K. ex *Haamstede* tot om de 25 cs. en 267 do. Limburg ex *Java Packet* tot om de 50 cs. De 513 pakk. Java GVD ex *Haamstede*, den 7den te Amsterdam bij inschrijving aan de markt gebragt, werden niet gegund.

Te Rotterdam zullen op 13 dezer 1085 pakk. Java KB en 253 do. do. Stoll door Particulieren geveild worden, terwijl 652 pakk. Kawi ex Franklin den 11 en 990 pakk. do. IM/MS ex *Kersteling* en *Stad Nijmegen* den 20 te Amsterdam in veiling komen.

De voorraad bestaat thans te Amsterdam uit 15774 pakk. Java en te Rotterdam uit 1262 pakk. Java en 60 do. Manila.

De per Baltimore aangevoerde partijen Java bestaan uit 2189 pakk. TB, 1128 do. Havana en 85 do. Kedong; die per *Broedertrouw* uit: 1998 pakk. Java Nicot, 973 do do. Tanajang, 205 do. do. BJDL en 356 do. do. KL.

Voor Java Tabak, vooral in de deksoorten was de stemming bijzonder gunstig. De in veiling verkochte 2100 pakk. VDS bragten doorgaande hooge prijzen op, terwijl tevens de overige partijen een niet minder gunstigen uitslag te beurt viel.

Van Manila bestaat vraag naar Cagajan. In Visages is weinig omgezet.

De Manila Sigaren die op 23 pass°. in veiling te Rotterdam aangeslagen waren, zijn gedeeltelijk verkocht, als: 5000 st. Imperial tot f 90 opgeh., 6000 Regalia 1a. tot f 80 opgeh., 6000 Regalia 2a. tot f 60 verk., 70,000 Superior 1a. tot $f\,49\frac{1}{2}$ verk. en 25,000 do. tot f 54 opgeh. 330,000 Superior 2a. van $f\,29\frac{1}{2}$ à f 30 verk. en 60,000 do. tot f 31 opgeh. en 60,000 do. Cortado van $f\,29\frac{1}{2}$ $f\,29\frac{3}{4}$ verkocht.

Huiden. De O.-I. door de N. H. M. den 20sten ll. bij inschrijving aangeboden, werden genomen van 42 à $45\frac{1}{2}$ cs. voor de Runder en $17\frac{1}{2}$ à $18\frac{1}{2}$ voor de Buffel. — De verdere afdoeningen bestonden alleen uit: 2450 st. O.-I. aangebragt per *Oxus*, benevens 500 do. do. per *Hebe*, welke tot 55 cs. geplaatst werden. — De stemming voor dit artikel is vrij vast met verbeterende prijzen. De voorraad der meest gezochte soorten is genoegzaam opgeruimd.

Op 20 dezer zullen door de N. H. M. te Rotterdam bij inschrijving aan de markt komen: 1380 Java Koe ex *Cornelis Buist*, 3669 Singapore en 1 do. Herteveld, 1017 do. Koe en 332 do. Buffel ex *Barmah*, 1702 Java Buffel ex *Jonge Jan*, 795 do. do. ex Krimpen a/d. Lek, 211 do. do. ex *Paul Johan*, 72 do. do. ex *Kersteling* en 2 300 Padang Buffel ex *Helena Anna.*

Door Particulieren zullen de per *Amerika* beschadigd uitgeleverd 1459 stuks Samarang en Soerabaija Runder en 602 do. Buffel, den 12 dezer in veiling aangeboden worden.

Drogerijen. De afloop der gehoudene veilingen op 4 en 6 dezer, duidt den staat der meeste hoofdartikelen aan. Voorts blijft campher nominaal op 70 cs — cubeben ontbreken. — Was, Japansche zonder vraag. — Bindrotting niet lager; de voorraad bij Particulieren is inmiddels sterk vermeerderd.

De veilingen hier boven genoemd leverden het volgende resultaat op:

4 Oct. Veiling Ned. Handel-Maatschappij.

30 Colli O.-I. Gomelastiek, bo. ca, 3700 N. ℔ per 50 N. ℔.
10 zakken, ca. 800 N. ℔ mooi 2a, licht van kleur vrij zuiver. } f 128 à
20 kranoj. „ 2400 „ goed 2a. donk. van kl., vrij onzuiver. } f 131.

Ca. 2953 stuks Gutta Percha, ca, 19,000 N. ℔.

192 stuks, ca. 1000 N, ℔. A. 12 st. } pr. ½ N. ℔.
B. 50 „
BB. 123 „ } goed van kleur, zuiver,
D. 6 „ } grof van aard
2761 „ „ 11000 „ B. 945 „ iets mind. v. kl., grof v. aard en m. v. houtdeel, } 134 à 140 cs.
BB. 1816 „ algemeen iets minder.

2291 zakken Sago meel, bo. ca 138,000 N. ℔.

1306 zakken, ca. 84,000 N. ℔. } pr. 50 N. ℔.
565 „ „ 18,000 „ } doorgaande goed blank ...... $f\,7\frac{3}{4}$ à $f\,8\frac{3}{4}$.
419 „ „ 31,000 „

1230 kisten Paarlsago, bo. ca. 86,000 N. ℔.

420 kisten, ca. 33,700 N ℔. fijn van korrel, goed bl., iets bel }
746 „ „ 44,000 } 99 kn. fijn van korrel blank } $f\,9\frac{1}{2}$ „ 10
647 „ middelgr. van korrel, goed blank } „ 9 „ $10\frac{3}{4}$
64 „ „ 8,500 N. ℔ middelgrof van korrel, blank

438 balen Gambier, bo. ca. 57,000 N. ℔.

Geperste balen, gewone kwaliteit ...... „ $9\frac{1}{4}$ „ $9\frac{1}{2}$

399 kisten Chin, Kaneel, bo. ca. 11,000 N, ℔. pr. ½ N. ℔.

Gewone bossen, krachtig v. smaak, red. kl. fust zwak. $55\frac{1}{2}$ à $56\frac{1}{2}$ cs.

85 kisten Schildpad, ca. 4250 N. ℔.

Waarvan 30 kisten verkocht ...... f 8 à $f\,7\frac{3}{4}$
en 5 kisten opgehouden tot $f\,7\frac{1}{2}$ à 12, waarvan 3 later afgedaan.

96,000 N. ℔ Paarlmoerschelpen ...... 85 à 101 cs

Metalen. Banca Tin zonder belangrijke afdoeningen met teruggaande prijzen. Houders zijn over het algemeen niet genegen tot lager prijs te verkoopen.

In andere metalen geene verandering.

Specerijen zonder variatie. — De voorraad Peper bedraagt te Amst. thans 1722 bn. — Te Rotterdam werden 84 kisten Japansche Soija ex *Resident van Son* tot fermen prijs afgedaan en alhier in veiling door Particulieren: 107 Tobs tot f 49 à 50.

Door de N.H.M. zijn tegen 26 dezer te Rotterdam in veiling aangeslagen: 129537 bossen Bindrotting, met een stilstand tot Maart aanstaande.

Door Partic. zijn aan de markt gebragt ca. 5300 stuks, wegens ca. 2600 ko. Macassar Paarlmoerschelpen liggende in Entrepôt, waarvan 4/5 groote en 1/5 kleine soort.

Scheepstijdingen.

Rotterdam, 9 Oct. Sedert anno 1854 hadden wij geen maand September, die zoo ongelukkig voor de scheepvaart was als de nu afgeloopene.

De totale verliezen in die maand bedroegen	154
In Sept. 1858 was dit cijfer	116
„ „ 1857 „ „ „	130
„ „ 1156 „ „ „	140
„ „ 1855 „ „ „	120
„ „ 1854 „ „ „	160
De totale verliezen bedroegen gedurende het 3de Trim. van	1859 — 384
„ „ „ „	1858 — 350
„ „ „ „	1857 — 370
„ „ „ „	1856 — 360
„ „ „ „	1855 — 320
„ „ „ „	1854 — 266

— Volgens brief van kapt de Boer, voerende het ijzeren barkschip Henriette Geertruida, in dato St. Helena 31 Aug., was hij dien dag aldaar van Batavia aangekomen, hebbende om de Kaap met storm en tegenwind te kampen gehad, waarbij hij 3 schepelingen had verloren, die over boord zijn geslagen, zijnde twee matrozen en een ligt matroos; overigens was schip en equipage in den besten staat.

Wisby, 29 Sept. In den nacht van 25 op 26 dezer is op Habblingbo gestrand het fregat Hebe, kapt. Falckenberg, van Java met een lading Suiker naar Stockholm bestemd. Na een gedeelte der lading over boord geworpen en een ander gedeelte gelost te hebben, is het schip gisteren avond vlot gekomen en alhier ter reede gebragt. Men is nu bezig het schip geheel te ontlossen om daarna te repareren.

Kaap de Goede Hoop, 20 Aug. De Ned. bark Jan Daniel, kapt. Hagers, van Batavia naar Rotterdam, is 26 Julij lek (10 duim water per uur) in de Simonsbaai binnengeloopen. Het schip ondervond op reis aanhoudende stormen uit het NW.

Rio-Janeiro, 9 Sept. Ned. schip Sophia, kapt. Kruise, van Montevideo op hier bestemd, is bij Fernambucq verongelukt. De stuurman alleen heeft zich kunnen redden.

Het alhier in avarij binnengeloopen Ned. schip Vier Gebroeders, kapt. ter Marsch, van Glasgow naar Batavia, is afgekeurd en zal als zoodanig verkocht worden.

Schepen in Lading.

naar	TE AMSTERDAM.
Batavia	Willemina en Clara. — Abrahamsz
„	Nederland. — Hoekstra
„	Capella. — Landweer
„	Henriette. — Portengen
„	Willem en Carel. — Steenveld
„	Elise Henriette. — Detering
„ en Cheribon	Petronella Catharina. — v. d. Veen
„ Samarang en Soerabaija	Vrede. — v. d. Pias
Soerabaija	Alcyone. — Haacke
Samarang	Johanna. — Ouwehand
Singapore	Professor Saringar. — Smitjes
Melbourne	Emilia. — Marner
Sydney	Amazone. — Abbink
Kaap de Goede Hoop	Wildeman. — Driest
„ en Batavia	Dina. — Rademakers

	TE ROTTERDAM.
Batavia	Bantam. — v. d. Bolck
„	Triton. — Adriaans
„	Catharina Maria. — v. d. Tak
„ en Soerabaija	Graafstroom. — Ruhaak
„ en Samarang	Christiaan Huijgens. — v. Katwijk
Soerabaija en Macasser	Valparaiso. — Kok
„ en „	Adriana en Jacoba. — Blekkingh
Padang	Benin. — Grafthuis
„ (voor passagiers)	Fortuna. — de Ligny
Samarang	Stella Maris. — Leeflang
Soerabaija	Kinderdijk. — Zwanenburg
Melbourne	Vrede. — ter Bruggen
„	Schoonderloo — Kruijt
Hongkong	Wilhelmina. — Thomsen
Kanagawa (Japan)	Krimpen a/d. Lek. — Ouwehand, vertrekt Nov.

Vrachten.

Van Nederland	naar	Batavia	f 40 à —	met 15%
„ „	„	Samarang	„ 45 „ —	
„ „	„	Soerabaija	„ 50 „ —	
„ „	„	Singapore	„ 50 „ —	
„ „	„	Macasser	„ 60 „ —	
„ „	„	Hongkong	„ 60 „ 50	
„ „	„	Kaap de Goede Hoop	„ 50 „ —	
„ „	„	Japan	„ 60 „ 80	
„ „	„	Batavia m. steenkolen	„ 40 „ —	
„ „	„	Australia	£ $2\frac{1}{2}$ à £ $2\frac{3}{4}$	pr. reg. ton
„ Engeland	„	Australie	„ $3\frac{1}{2}$ à „ $3\frac{3}{4}$	
„ „	„	Singapore	„ $2\frac{1}{4}$ à „ $2\frac{3}{4}$	
„ „	„	Java	„ $2\frac{1}{4}$ à „ $2\frac{1}{2}$	
„ „	„	China	„ $2\frac{1}{2}$ à „ $3\frac{1}{4}$	

Bevrachting Ned. Handel-Maatschappij.

Met de schepen Catharina Maria, Kapt. van der Tak, en Elise Henriette, Kapt. Deterding, zullen detachementen troepen naar Batavia overgevoerd worden.

VREEMDE HAVENS.

Aangekomen.

Londen. 4 Oct. Prince Albert, Treat, Batavia.
Cowes. 30 Sept. Veturia, Sloane, dito:
vertrok 3 Oct. n. Rotterdam.
2 Oct. Sylphide, Rudstad, Soerabaija.
vertrok n. Hamburg.
Plymouth. 3 Oct. Mathilda, Ballangius, Batavia.
vertrok 5 n. Cowes.
4 Z. M. st. Reinier Claeszen, komm. van Raders, Hellevoetsluis (n. Bat.)
Z. M. korvet Vice-Admiraal Koopman, komm. Zwaamslag, Texel (n. dito.)
Z. M. schroefschoener Vesuvius, komm. Arntzenius, dito (n. Suriname)
Falmouth. 26 Sept. Wilhelmina, Knaak, Rio-Janeiro.
vertrok 5 Oct. n. Triëst.
30 Pauline Constance Eleonore, Pijbes, dito.
Pembrey. 1 Oct. D. T. Visser, v. d. Linden, Londen.
om voor Batavia te laden.
Shields. 6 Oct. Joh. Christina, de Boer, Amsterdam.
Hamburg. 26 Sept, Neckar, Brolin, Batavia.
Kopenhagen. 29 Sept. Eclipse, Brandt, Soerabaija.
Op de Loire. 25 Sept. Albert Cezard, Delu, Padang.
Cadix. 3 Oct. Z. M. st. 'tLoo, komm. v. Gogh, Texel (n. Java)
St. Helena. 12 Aug. Jacob Corb, Clasina, Delchaur, Java.
vertrok n. Amsterdam.
14 Julia, Simpson, Algoabaai.
vertrok n. dito.
20 Johanna Wagner, Wurst, Java.
vertrok 23 n. Falmouth.
21 Alblasserwaard, v. Lindern, dito.
vertrok 22 n. Rotterdam.
Admiraal Piet Hein, Hasewinkel, dito.
vertrok 22 n. Amsterdam.
23 Malvina Vidal, Ketels, dito.
vertrok 24 n. Falmouth.
24 Stad Middelburg, Ouwehand, Padang.
vertrok n. Rotterdam.
27 Jedo, v. d. Hoeven, Java.
Prins van Oranje, Henning, dito.
beide vertrok 28 n. Rotterdam.
31 Holland, Aufn'orth, dito.
Henr. Geertruida, de Boer, dito.
Tafelbaai, (K. de G. Hoop). 2 Aug. Maria Anna, de Jong, Rotterdam.
Algoabaai. 12 Aug. Jan van Brakel, de Roever, Port-Natal.
New-York, 10 Sept. Beerta Hendr., Stuit, Triëst.
Philadelphia. 18 Sept. Zeenimph, Schippers, Rotterdam.
Bahia. 13 Aug. Cornelia, Muntendam, Triëst.
Wilhelmina Maria, van Oppen, Newport.
Rosario. 24 Julij. Elisabeth Catharina, Levsen, Buenos-Ayres.
vertrok 8 Aug. n. Salem.
15 Aug. Elisabeth, Bijl, Buenos-Ayres.
Montevideo. 31 Julij. Stad Haarlem, Brandt, Rio-Janeiro.
Sicilie, Schol, Fernambucq.
vertrok 20 Aug. n. Cadix.
11 Aug. Anna Geertruida, van Ingen, Rio-Janeiro.
28 Alida, Valk, Londen.
Buenos-Ayres. 31 Julij. Vrijhandel, Lupkes, Glasgow.
vertrok n. Rosario.
4 Aug. Diana, Pille, Rosario.
vertrok 5 n. Corrientes.
Rio-Janeiro. 14 Aug. Cornelia Alida, Zwanenburg, Cardiff.

Vertrokken.

Deal. 24 Sept. Mary Ross, Meijer, Batavia.
Liverpool. 26 Sept. Chili, Edleser, dito.
Glasgow 30 Sept. Minam, Andrews, dito.
Cadix. 24 Sept. Johanna, Meesdendarp, Rio Grande.
Tafelbaai. 12 Aug. Maria Johanna, Lapidoth qq., Algoabaai.
Havana. 11 Sept. Activo, Fraaij, Amsterdam.
Barbados. 8 Sept. Bernardus, Puncke, Liverpool.
Santos. 3 Aug. Dirk Hendrik, Prins, New-York.
Buenos-Ayres. 4 Aug. Hendrik Willem Karel, van Ingen, Cadix.
Rio-Janeiro 18 Aug. Joh. Gesina, Frankenbusch, Kanaal.
19 Thetis, Bakker, dito,

In Lading.

Cadix. 24 Sept. Hendrika, Strackholder, Buenos-Ayes.

Gepasseerd.

Singels. 7 Oct. Maria Elise, v. d. Putte, Java n. Amst.
Wight 6 Oct. Abel Tasman, Rijken, Rott. n. Batavia.
Falmouth. 2 Oct. Erasmus, van Heijningen, Bassein n. Rott.

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 26 NOVEMBER.

Arak, f 45,— met belangrijke afdoeningen.
Koffij, Java f 35,50,—
———, Padang,
Suiker N°. 16 f 16,—
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju f 14,— p. kelder, in Consumptie.
Rijst, Indramaijoe met zakken, geen voorraad
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, f 140,— @ f 150,—
———, „ „ 2de kwaliteit, f 120,— @ f 135,—
———, Carga f 100 @ f 110,—
———, Gouvernement, 108%.
Wisselkoers op Holland $103\frac{1}{2}$%,— Engeland f 11,25 @ f 11,35,— Singapore f 2,70,,— China f 2,77,— Calcutta f 120,— nominaal.

TE SAMARANG, DEN 18 NOVEMBER.

Koffij, f 35,25,—
Suiker N° 16, f 15,25— in zakken afgedaan.
Indigo, f 4,— voor eerste qualiteit geboden.
Koehuiden, f 60,— ℘ kodie.
Buffelhuiden, f 40 @ f 45,— ℘ kodie.
Staart Peper, oogst opgeruimd.
Rijst ordinair wit, f 145,— ℘ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
„ carga „ f 115 @ 130,— idem. idem.
Klapper Olie f 25,—
Katjang „ f 22,—
Rotting f 8 @ f 9,—
Kadjang Matten, f 8,—
Wisselkoers op Holland 6/m. 103%.

TE SOERABAIJA, DEN 21 NOVEMBER.

Suiker $f\,15\frac{1}{2}$ @ f 16,—
Koffij, nominaal.
Rijst, (Carga) ℘ koijang f 125 @ f 145,—
Idem (witte) „ „ f 165 @ f 185,—
Koehuiden ℘ pic.
Arak ℘ legger f 45,—
Olie (Klapper.) f 25,—
Olie (Katjang.) f 20,—
Kadjang Matten f 8,—
Rotting $f\,8\frac{1}{2}$ @ f 9,—
Wisselkoers $102\frac{1}{2}$ @ 103%.

TE PASOEROEAN, DEN 16 NOVEMBER.

Suiker N°. 16 ℘ pic. $f\,15\frac{1}{2}$,— geboden.
Rijst, (witte) ℘ koyang f 160,—
Id. (carga) „ „ „ 140,—
Olie, (klapper) pic. „ 25,—
Id. (katjang) „ „ 20,—
Wisselkoers 102 @ 103 pCt.

Restant Producten in 's lands pakhuizen, den 16 November 1859.
46,570-42 pic. Suiker, oogst 1859.
106,012-19 „ Koffij „ 1859.

Den 16 November waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1859.

DER FABRIEK		Gouv. levering PIC. SUIKER.	vrije beschikking.
Wangoon Redjo,	a	10,582—89.	
Ardjo Sarie,	a	14,180—.	10,979—98
Ardie Redjo,		14,847—79.	
Yoso Wilangoon,		7,468—99.	
De Hoop,		11,688—88.	
Djacatra Oost,	a	9,800—.	18,990—84
De Onderneming,	a	11,050—01.	14,006—09
Wono Redjo,	a	9,306—.	6,691—78
Kloeralian,	a	10,804—04.	6,427—22
De Goede Hoop,	a	6,860—.	3,015—31
Gaijam,	a	10,998—.	2,214—12
Becassie Oost,	a	7,884—.	9,424—09
Dankbaarheid,	a	7,056—.	4,896—28
Soeko Redjo,	a	7,500—08.	11,286—99
Kawis Redjo,		11,480—04.	
Sarie Redjo,	a	3,000—10.	4,186——
Pleret,	a	10,272—03.	2,051—69
Te Zamen		164,118—35 pic. Suiker.	89,140—29
		170,779—19 „ Koffij.	

N. B. van de fabrieken met a geteekend is de Gouvernements levering afgeloopen.

Aangekomen Passagiers te Batavia,

van den 23 tot en met den 25 November 1859.

Met Ned. Ind. stooms. Palembang, Kapt. W. A. J. Kuller, de heer Tiedeman en echtgenoot, Mejufvrouw van Swieten en van der Ven, Luit. t/z. Guyot en Z. M. troepen van Soerabaija via Samarang.

Met de Ned. bark Eduard Maria, Kapt. M. F. Remmers, Mejufvrouw Hardy en bediende van Cheribon.

Met de Ned. Ind. bark Alosmanie, Gez. Sech Abdul Rachman bin Salim, 298 hadjies van Singapore.

Met de Ned. bark Cortgene, Kapt. D. Dunlop, de hh. W. H. M. Kellman, echtgenoot en 5 kinderen, J. E. Scott Monteriff, echtgenoot en familie, P. B. Jones, echtgenoot en familie, Mevrouw Kraft, geb. van Ermeli en familie, Mejufvrouwen L. Stavers, C. Coster, M. J. Bake, H. Belmont en Nurse, de hh. J. C. Coster, G. Stavers, van Bers en Ch. Duchateau en 8 Jav. bedienden van Rotterdam.

Vertrokken Passagiers van Batavia

van den 23 tot en met den 25 November 1859.

Met het Ned. Ind. stooms. Batavia, Kapt. C. C. L. Neijts, de Adjunct-Intendant Scharten, echtgenoot en kind, 1 Luit. Kocken, de heer Vlaanderen en fam. en Gaaijmans naar Singapore via Riouw en Riouw.

Met het Ned. Ind. stooms. Macasser, Kapt. A. G. Bosch, de Offic. van Gez. Erlbrink, 2de Luits. Thieme en Kal en 1 Luit. von Kinschot, de Mil. Ambt. Geluk, echtgenoot en 2 kinderen, de heer Paddingee en Z. M. troepen naar Padang via Bencoolen.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.